Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XI.

Wydana i rozesłana

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 20. Stycznia 1850, w wydaniu niniejszem dwujęzykowem: 17. Maja 1851.

18.

Cesarski patent z dnia 30. Grudnia 1849,

którem się wydaje i ogłasza konstytucya krajowa dla margrabstwa Morawii wraz z należącą do niej ustawą o wyborach na sejm krajowy.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krajny i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu; Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

w wykonaniu §§fów 77—83. konstytucyi państwa za poradą Naszej Rady ministrów postanowiliśmy, dla margrabstwa Morawii obwieścić i w wykonanie wprowadzić następującą konstytucyę krajową wraz z załączoną do niej ustawą o wyborach na sejm krajowy.

Konstytucya krajowa

dla

margrabstwa Morawii.

I. O kraju:

§. 1. Margrabstwo Morawii stanowi nierozłączną część składową dziedzicznej monarchii austryackiej i jest oraz krajem koronnym tego cesarstwa.

§. 2. Stosunek margrabstwa Morawii do całej monarchii, konstytucyą państwa jest ustanowiony.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 20. Janner 1850, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 17. Mai 1851.

18.

Kaiserliches Patent vom 30. December 1849,

wodurch die Landesverfassung für die Markgrafschaft Mähren sammt der dazu gehörigen Landtags-Wahlordnung erlassen und verkündet wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bucowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark, Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien, etc. etc.

haben Uns in Vollziehung der §§. 77—83 der Reichsverfassung über Einrathen Unseres Ministerrathes bestimmt gefunden, für die Markgrafschaft Mähren nachstehende Landesverfassung und die ihr beiliegende Landtags-Wahlordnung zu verkünden und in Wirksamkeit zu setzen:

Landesverfassung

für die

Markgrafschaft Mähren.

I. Vom Lande.

§. 1. Die Markgrafschaft Mähren ist ein untrennbarer Bestandtheil der österreichischen Erbmonarchie und ein Kronland dieses Kaiserthums.

§. 2. Das Verhältniss der Markgrafschaft Mähren zur Gesammt-Monarchie ist durch die Reichsverfassung bestimmt.

W okresach, konstytucyą państwa oznaczonych, zawarowana jest margrabstwu Morawii samoistność.

§. 3. Mieszkające w kraju szczepy ludu są równouprawnione i mają nienaruszalne prawo do strzeżenia i pielęgnowania swej narodowości i języka.

§. 4. Granice margrabstwa tylko na mocy ustawy mogą być zmienione.

§. 5. Margrabstwo Morawii zachowuje dotychczasowy swój herb i barwy krajowe.

§. 6. Berno jest głównem miastem margrabstwa Morawii.

II. O zastępstwie (reprezentacyi) krajowem w ogólności.

§. 7. Margrabstwo Morawii reprezentuje w sprawach krajowych sejm krajowy.

§. 8. Wszelkie sprawy, nie uznane, ani konstytucyą państwa ani ustawami państwa, za sprawy krajowe, do zakresu działania władzy państwa należą.

§. 9. Za sprawy krajowe są konstytucyą państwa uznane:

I. Wszelkie rozrządzenia tyczące się:

1. kultury krajowej;
2. budowli publicznych, kosztem kraju zastąpionych;
3. zakładów dobroczynności w kraju;
4. budżetu i składania rachunków krajowych:

a) tak co do dochodów krajowych z zarządu majątkiem, do kraju należącym, z opodatkowania dla celów krajowych i z użycia kredytu krajowego, jako też:

b) co do wydatków krajowych, tak zwyczajnych jak nadzwyczajnych.

II. Bliższe rozrządzenia w obrębach ustaw państwa, względem

1. spraw gminnych
2. spraw kościelnych i szkolnych;
3. dawania podwód, tudzież względem prowidowania i kwaterowania wojska; nakoniec

III. Rozrządzenia względem przedmiotów, ustawami państwa do zakresu działania władzy krajowej wskazanych.

§. 10. Prawa, należące do zakresu działania reprezentacyi krajowej, wykonywa albo sam sejm krajowy, albo też wydział krajowy.

III. O sejmie krajowym.

§. 11. Sejm krajowy margrabstwa Morawii utworzony będzie z uwzględnieniem wszystkich interesów krajowych i składa się z dziewięćdziesiątu dwóch posłów, a to:

a) z trzydziestu posłów z najwyżej w kraju opodatkowanych

b) z trzydziestu dwóch posłów z miast i miasteczek targowych, w ustawie wyborczej wymienionych;

c) z trzydziestu posłów z gmin pozostałych.

§. 12. Powołanie posłów do sejmu krajowego dzieje się przez wybór bezpośredni. Ustawa wyborcza dla margrabstwa Morawii zawiera bliższe postanowienia, tak co do porozdzielania posłów na powiaty wyborcze, utworzyć się mające, jak też co do postępowania przy wyborach.

Innerhalb der durch die Reichsverfassung festgestellten Beschränkungen wird der Markgrafschaft Mähren ihre Selbstständigkeit gewährleistet.

§. 3. Die im Lande wohnenden Volksstämme sind gleichberechtigt, und haben ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege ihrer Nationalität und Sprache.

§. 4. Die Gränzen der Markgrafschaft dürfen nur durch ein Gesetz verändert werden.

§. 5. Die Markgrafschaft Mähren behält ihr bisheriges Wappen und die Landesfarben.

§. 6. Brünn ist die Hauptstadt der Markgrafschaft Mähren.

II. Von der Landesvertretung überhaupt.

§. 7. Die Markgrafschaft Mähren wird in den Landesangelegenheiten vom Landtage vertreten.

§. 8. Alle Angelegenheiten, welche nicht durch die Reichsverfassung oder durch Reichsgesetze als Landesangelegenheiten erklärt werden, gehören zu dem Wirkungskreise der Reichsgewalt.

§. 9. Als Landesangelegenheiten werden durch die Reichsverfassung erklärt:

I. Alle Anordnungen in Betreff

1. der Landescultur;

2. der öffentlichen Bauten, welche aus Landesmitteln bestritten werden;

3. der Wohlthätigkeitsanstalten im Lande;

4. des Voranschlages und der Rechnungslegung des Landes; sowohl

a) hinsichtlich der Landeseinnahmen aus der Verwaltung des dem Lande gehörigen Vermögens, der Besteuerung für Landeszwecke und der Benützung des Landescredits, als

b) rücksichtlich der ordentlichen und ausserordentlichen Landesausgaben.

II. Die näheren Anordnungen inner den Gränzen der Reichsgesetze in Betreff

1. der Gemeindeangelegenheiten;

2. der Kirchen- und Schulangelegenheiten;

3. der Vorspannsleistung, dann der Verpflegung und Einquartierung des Heeres; endlich

III. Die Anordnungen über jene Gegenstände, welche durch Reichsgesetze dem Wirkungskreise der Landesgewalt zugewiesen werden.

§. 10. Die zum Wirkungskreise der Landesvertretung gehörigen Befugnisse werden entweder durch den Landtag selbst, oder durch den Landesausschuss geübt.

III. Von dem Landtage.

§. 11. Der Landtag der Markgrafschaft Mähren wird mit Beachtung aller Landesinteressen zusammengesetzt, und besteht aus zwei und neunzig Abgeordneten, nämlich:

a) aus dreissig Abgeordneten der Höchstbesteuerten des Landes;

b) aus zwei und dreissig Abgeordneten der durch die Wahlordnung bezeichneten Städte und Märkte;

c) aus dreissig Abgeordneten der übrigen Gemeinden mit Einschluss der im Herzogthume Schlesien gelegenen mährischen Enclaven.

§. 12. Die Abgeordneten zum Landtage werden durch directe Wahlen berufen.

Die Wahlordnung für die Markgrafschaft Mähren enthält die näheren Bestimmungen, sowohl über die Vertheilung der Abgeordneten auf die zu bildenden Wahlbezirke, als über das Verfahren bei der Wahl.

§. 13. Prawo wyborcze ma w ogólności każdy obywatel państwa austryackiego, który pełnoletnim będąc, znajduje się w zupełnem używaniu praw cywilnych i politycznych, i który w margrabstwie Morawii albo opłaca roczną summę podatku stałego, w ustawie wyborczej ustanowioną, albo wedle postanowień ustawy wyborczej, z osobistej swej własności, posiada prawo wyboru do sejmu krajowego.

§. 14. Ażeby kto do sejmu krajowego mógł być wybranym, musi sam posiadać prawo wybierania w jakiej klasie wyborców tego kraju, przynajmniej od pięciu lat, wstecz licząc od dnia wyboru, być obywatelem państwa austryackiego, w zupełnem znajdować się używaniu praw cywilnych i politycznych i liczyć najmniej lat trzydzieści.

§. 15. Osoby, do których majątku konkurs otworzono (upadłość ogłoszono), tudzież takowe, których po ukończeniu postępowania konkursowego w dochodzeniu za wolne od winy nie uznano, nie mogą ani na członków sejmu krajowego być wybrane, ani też, jeżeliby podczas otworzenia konkursu (ogłoszenia upadłości) posłami były, członkami pozostać sejmu krajowego.

§. 16. Równie też od wybieralności wykluczone są osoby, które za winne uznano zbrodni lub ciężkiego przestępstwa policyjnego, z chciwości zysku wynikłego, lub publiczną obyczajność naruszającego, lub też które dla innego jakiego praw przestąpienia osądzono najmniej na półroczną karę na wolności.

Gdyby do sejmu krajowego wybrane były osoby, które w skutek oskarżenia o zbrodnię lub ciężkie przestępstwo policyjne, z chciwości zysku wynikłe, lub publiczną obyczajność naruszające, w inkwizycyi zostają, takowe żadnego nie mają prawa udziału w posiedzeniach sejmu krajowego, dopóki sądowy wyrok nie okaże, czyli one obieralność do sejmu krajowego utraciły, lub też takową utrzymały.

§. 17. Członkowie sejmu krajowego wybrani będą na ciąg lat czterech, po sobie następujących.

Wybory posłów na sejm krajowy nie mogą być przez wyborców odwołane.

Po upływie takowego czterolecia lub po nastąpionem wprzód rozwiązaniu sejmu krajowego, tudzież i w tych przypadkach, gdyby tymczasem niektórzy z posłów wystąpili, ze świata zeszli lub też potrzebną do obieralności własność utracili, będą nowe wybory rozpisane.

Byli członkowie sejmu krajowego na nowo są obieralnymi.

§. 18. Jeżeli kto, urząd publiczny piastujący, do sejmu krajowego wybranym został, takowemu urlopu odmówić nie wolno.

§. 19. Członkowie sejmu krajowego dostają ryczałtowe wynagrodzenie (pauszale) za koszta podróży i pobytu podczas sejmowania.

Pokrycie tego wynagrodzenia kosztem kraju ma być zastąpione.

Wysokość kwoty wynagrodzenia tego wyznaczoną będzie ustawą krajową, a zanim ta do skutku przyjdzie, drogą rozporządzenia.

§. 20. Posłom do sejmu krajowego obranym, nie wolno żadnych przyjmować instrukcyi, i ci prawo głosowania tylko osobiście wykonywać mogą.

§. 21. Cesarz corocznie zwołuje sejm krajowy, a to z reguły w Listopadzie, na sześciotygodniowy przeciąg czasu.

§. 13. Wahlberechtigt ist im Allgemeinen jeder österreichische Reichsbürger, welcher grossjährig und im vollem Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist, und in der Markgrafschaft Mähren entweder den durch die Wahlordnung festgesetzten Jahresbetrag an directer Steuer zahlt, oder nach den Bestimmungen der Wahlordnung vermöge seiner persönlichen Eigenschaft das Wahlrecht zum Landtage besitzt.

§. 14. Um in den Landtag gewählt werden zu können, muss man selbst in einer Wählerclasse des Landes wahlberechtigt, seit wenigstens fünf Jahren, vom Wahltage zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger, im Vollgenusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich, und mindestens dreissig Jahre alt seyn.

§. 15. Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, und solche, die nach gepflogener Concursverhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden, können weder zu Mitgliedern des Landtages gewählt werden, noch wenn sie zur Zeit des Ausbruches des Concurses Abgeordnete sind, Mitglieder des Landtages bleiben.

§. 16. Eben so sind von der Wählbarkeit ausgeschlossen jene Personen, welche eines Verbrechens oder einer aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden schweren Polizeiübertretung schuldig erklärt, oder welche wegen einer andern Gesetzübertretung zu einer mindesten halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

Wenn Personen in den Landtag gewählt sind, die über eine Anklage wegen eines Verbrechens oder einer aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden schweren Polizeiübertretung in Untersuchung stehen, so haben sie kein Recht, an den Landtagssitzungen Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie die Wählbarkeit für den Landtag verloren oder behalten haben.

§. 17. Die Mitglieder des Landtages werden auf die Dauer von vier auf einander folgenden Jahren gewählt.

Die Wahlen der Abgeordneten zum Landtage können von den Wählern nicht widerrufen werden.

Nach Ablauf der vierjährigen Periode oder nach der früher erfolgten Auflösung des Landtages, so wie in den Fällen, wenn inzwischen einzelne Abgeordnete austreten, mit Tod abgehen, oder die zur Wählbarkeit erforderliche Eignung verlieren, werden neue Wahlen ausgeschrieben.

Gewesene Landtagsmitglieder können wieder gewählt werden.

§. 18. Wird Jemand, der ein öffentliches Amt bekleidet, in den Landtag gewählt, so darf ihm der Urlaub nicht versagt werden.

§. 19. Die Mitglieder des Landtages erhalten ein Entschädigungspauschale für die Kosten der Reise und des Aufenthaltes während der Session.

Der Aufwand für diese Entschädigung ist aus Landesmitteln zu bestreiten.

Die Höhe des Entschädigungsbetrages wird durch ein Landesgesetz und bis zu dessen Zustandekommen im Verordnungswege bestimmt.

§. 20. Die in den Landtag gewählten Abgeordneten dürfen keine Instructionen annehmen und ihr Stimmrecht nur persönlich ausüben.

§. 21. Der Landtag wird vom Kaiser jährlich, und zwar in der Regel im November und auf die Dauer von sechs Wochen berufen.

Na uzasadniony wniosek sejmu krajowego Cesarz ciąg sejmowania przedłużyć może.

Oprócz tego może sejm krajowy przez Cesarza także i do nadzwyczajnego sejmowania być zwołany, w celu przedsiębrania szczególnych czynności lub obradowania nad specyalnemi przedstawieniami.

§. 22. Sejm krajowy nie może jednocześnie z sejmem państwa być zebrany.

§. 23. Sejm krajowy zgromadza się w Bernie, może go jednak Cesarz i do innego zwołać miejsca w granicach margrabstwa Morawii.

§. 24. Wszyscy posłowie stanowią w sejmie krajowym jedno zgromadzenie.

§. 25. Każdy poseł ma na wstępie do sejmu krajowego złożyć przysięgę wierności Cesarzowi Margrabi, i tak na konstytucyę państwa, jak też na konstytucyę krajową.

§. 26. Sejmowi krajowemu przysłuża prawo rozpoznawania wykazów wyborczych nowo-wstępujących członków, jako też orzekania względem przypuszczenia takowych.

§. 27. Sejm krajowy mianuje na czas sejmowania Prezesa swego i Wice-Prezesa bezwzględną głosów większością.

§. 28. Posiedzenia sejmu krajowego są jawne. Wyjątkowo może się odbyć i poufne posiedzenie, jeżeli tego albo prezes albo najmniej pięciu członków żądają, i jeżeli sejm krajowy po oddaleniu słuchaczy za tem się oświadczy.

§. 29. Petycye wtedy tylko sejm krajowy przyjmować może, jeżeli są przez którego z członków podane.

Deputacye nie mogą ani przed sejm krajowy być przypuszczane, ani przez oddział lub też wydział onegoż przyjmowane.

§. 30. Do stanowienia uchwały potrzeba obecności większej ilości konstytucyjnych członków sejmu krajowego, ważność zaś uchwały wymaga bezwzględnej większości głosów obecnych. Przy równości głosów, ma się wniosek, pod obradę wzięty, uważać za odrzucony.

§. 31. Tajne głosowanie za zwyczaj miejsca nie ma.

Wyjątki względem przedsiębrać się mających wyborów, lub obsadzeń, zostawiają się regulaminowi o sprawowaniu interesów.

Ustawa o wyborach na sejm państwa postanowi, w jaki sposób posłowie do wyższej Izby sejmu państwa wybrani będą.

§. 32. Namiestnikowi margrabstwa Morawii lub zesłanym przez niego komisarzom służy prawo, na posiedzeniach sejmu krajowego zasiadać, i każdego czasu głos zabierać; w głosowaniu tedy tylko udział biorą, jeżeli są członkami sejmu krajowego.

§. 33. Bliższe postanowienia, tyczące się załatwienia interesów sejmu krajowego zawiera regulamin o sprawowaniu interesów.

Tenże, dopóki nie zostanie ustanowiony w obrębach zasad, konstytucyą oznaczonych, ustawą krajową w drodze rozporządzeń uregulowanym będzie.

§. 34. Cesarz wykonywa spólnie z sejmem krajowym władzę prawodawczą w sprawach krajowych.

§. 35. Prawo proponowania ustaw w sprawach krajowych przysłuża Cesarzowi, jako też i sejmowi krajowemu.

Auf begründeten Antrag des Landtages kann der Kaiser die Sitzungszeit verlängern.

Ausserdem kann der Landtag, um besondere Acte vorzunehmen oder specielle Vorlagen zu berathen, vom Kaiser auch zu einer ausserordentlichen Session zusammenberufen werden.

§. 22. Der Landtag darf nicht gleichzeitig mit dem Reichstage versammelt seyn.

§. 23. Der Landtag versammelt sich in Brünn, kann aber vom Kaiser auch an einen anderen Ort innerhalb der Markgrafschaft Mähren berufen werden.

§. 24. Sämmtliche Abgeordnete bilden im Landtage Eine Versammlung.

§. 25. Jeder Abgeordnete hat bei dem Eintritte in den Landtag den Eid der Treue dem Kaiser-Markgrafen und sowohl auf die Reichs- als auf die Landesverfassung zu leisten.

§. 26. Dem Landtage steht das Recht zu, die Wahlausweise der neu eintretenden Mitglieder zu prüfen, und über deren Zulassung zu entscheiden.

§. 27. Der Landtag ernennt durch absolute Stimmenmehrheit seinen Präsidenten und Vicepräsidenten für die Dauer der Session.

§. 28. Die Landtagssitzungen sind öffentlich. Ausnahmsweise kann eine vertrauliche Sitzung gehalten werden, wenn entweder der Präsident oder wenigstens fünf Mitglieder es verlangen, und nach Entfernung der Zuhörer der Landtag sich dafür entscheidet.

§. 29. Bittschriften darf der Landtag nur annehmen, wenn sie ihm durch ein Mitglied überreicht werden.

Deputationen dürfen weder auf dem Landtage zugelassen, noch von einer Abtheilung oder einem Ausschusse desselben angenommen werden.

§. 30. Zur Beschlussfassung ist die Anwesenheit der Mehrzahl der verfassungsmässigen Landtagsmitglieder, und zur Giltigkeit eines Beschlusses die absolute Stimmenmehrheit der Anwesenden erforderlich. Bei Stimmengleichheit ist der in Berathung gezogene Antrag als verworfen anzusehen.

§. 31. Geheime Stimmgebung findet in der Regel nicht statt.

Die Ausnahmen in Betreff vorzunehmender Wahlen oder Besetzungen bleiben der Geschäftsordnung vorbehalten.

Die Reichstagswahl-Ordnung wird bestimmen, auf welche Art die Abgeordneten für das Oberhaus des Reichstages gewählt werden.

§. 32. Der Statthalter der Markgrafschaft Mähren, oder die von ihm abgeordneten Commissäre haben das Recht, im Landtage zu erscheinen und jederzeit das Wort zu nehmen; an den Abstimmungen nehmen sie nur Theil, wenn sie Mitglieder des Landtages sind.

§. 33. Die näheren Bestimmungen über die Art der Geschäftsbehandlung des Landtages enthält die Geschäftsordnung.

So lange diese nicht innerhalb der durch die Verfassung bestimmten Grundsätze durch ein Landesgesetz festgestellt ist, wird sie im Verordnungswege geregelt.

§. 34. Der Kaiser im Vereine mit dem Landtage übt die gesetzgebende Gewalt in Landesangelegenheiten.

§. 35. Dem Kaiser, so wie dem Landtage steht das Recht zu, in Landesangelegenheiten Gesetze vorzuschlagen.

§. 36. Do każdej krajowej ustawy potrzebna jest zgodność Cesarza i sejmu krajowego.

Wnioski ku wydaniu ustaw, które przez sejm krajowy albo przez Cesarza odrzucone zostały, nie mogą w czasie tego samego sejmowania znowu być wytaczane.

§. 37. Jeżeli sejm krajowy nie jest zebrany, a zachodzi potrzeba nagłych, ustawami nieprzewidzianych środków, grożąca niebezpieczeństwem ze zwłoki dla margrabstwa Morawii, natenczas ma Cesarz prawo, potrzebne zaprowadzić rozrządzenia z prowizoryczną prawomocnością, pod odpowiedzialnością ministerstwa, wszakże z obowiązkiem wyłożenia w tym względzie powodów i skutków najpierwszemu sejmowi krajowemu.

§. 38. Stósownie do §§. 35 i 36 konstytucyi państwa, i o ile takowa rozporządza, należą w obrębach ustaw państwa, do zakresu działalności sejmu krajowego, mianowicie także prawne postanowienia, dotyczące rozdrobnienia i połączenia gruntów, zakładów zwilżania pól, instytutów kredytu krajowego i asekuracyi krajowych, wywłaszczania dla celów kultury krajowej, lub dla publicznych budowli krajowych, zakładów, kosztem krajowym utworzonych lub utrzymywanych, w celu podźwignienia kunsztów i nauk, niemniej produkcyi pierwotnej i wewnętrznego obrotu w kraju, budowli publicznych dla celów krajowych i kosztem krajowym przedsiębranych, osobliwie dla rzeczy komunikacyi krajowej i dla instytutów krajowych, tudzież zaopatrywania ubogich, o ile toż nieprzypada zastępstwu gminy miejscowej, powiatowej lub obwodowej, nakoniec fundacyi, prebend i krajowych zakładów dobroczynności, o ile takowe albo do zakresu działania dawnej stanowej korporacyi należały, albo dotacyi z funduszów krajowych wymagają, nienaruszając rozporządzeń, zaprowadzonych przez założycieli co do nadawania, zarządu i użycia.

§. 39. Gospodarstwo krajowe co rok się urządzi ustawą krajową podług budżetu, wszystkie dochody i wydatki uwidoczniającego, i przez namiestnika sejmowi krajowemu przedkładanego.

§. 40. Dochody krajowe wpływają z opodatkowania dla celów krajowych, z użycia kredytu krajowego i z zarządu majątkiem, do kraju należącym.

Opodatkowanie dla celów krajowych i użycie kredytu krajowego jest przedmiotem ustawodawstwa krajowego.

Sejm krajowy czuwa nad zachowaniem, zarządem i obrachowaniem majątku i dochodów kraju.

§. 41. Summy podług budżetu, przeznaczone do pokrycia wewnętrznego gospodarstwa zastępstwa krajowego, wydziałowi krajowemu, summy zaś, dla innych celów krajowych, namiestnikowi do dyspozycyi będą oddane.

§. 42. Ogólny rachunek z gospodarstwa krajowego i wykazy tak stanu majątku jak rzeczy kredytowej kraju, corocznie sejmowi krajowemu przedkładane będą.

Przewyżki budżetu mają następnie do uznania ze strony sejmu krajowego być przedłożone.

§. 43. Działalność sejmu krajowego w sprawach gminnych uregulowaną będzie ustawą gminną i osobnemi statutami gminnemi.

§. 36. Zu jedem Landesgesetze ist die Uebereinstimmung des Kaisers und des Landtages erforderlich.

Anträge auf Erlassung von Gesetzen, welche durch den Landtag oder durch den Kaiser abgelehnt worden sind, können in derselben Session nicht wieder vorgebracht werden.

§. 37. Wenn der Landtag nicht versammelt ist, und dringende, in den Gesetzen nicht vorhergesehene Massregeln mit Gefahr auf dem Verzuge für die Markgrafschaft Mähren erforderlich sind, so ist der Kaiser berechtigt, die nöthigen Verfügungen unter Verantwortlichkeit des Ministeriums mit provisorischer Gesetzkraft zu treffen; jedoch mit der Verpflichtung, darüber dem nächsten Landtage die Gründe und Erfolge darzulegen.

§. 38. Nach Massgabe der §§. 35 und 36 der Reichsverfassung, und so weit es dieselbe anordnet, inner den Gränzen der Reichsgesetze, gehören zum Wirkungskreise des Landtages namentlich auch die gesetzlichen Bestimmungen über Grundzerstückungen und Zusammenlegungen, über Bewässerungsanlagen, über Landescredits- und Landes-Assecuranz-Anstalten, über die Expropriation zu Landesculturzwecken, oder zu öffentlichen Landesbauten, über die aus Landesmitteln begründeten oder erhaltenen Anstalten zur Beförderung der Künste und Wissenschaften, der Urproduction und des Verkehrs im Innern des Landes, über öffentliche, zu Landeszwecken und aus Landesmitteln unternommene Bauten, insbesondere für das Landes-Communicationswesen und für Landesinstitute, ferner über die Armen-Versorgung, so weit sie nicht der Vertretung der Orts-, Bezirks- oder Kreisgemeinde anheimfällt, endlich über die Stiftungen, Pfründen und Wohlthätigkeits-Anstalten des Landes, in so ferne sie entweder zum Wirkungskreise der ehemaligen ständischen Körperschaft gehörten, oder eine Dotirung aus Landesmitteln in Anspruch nehmen, unvorgegriffen der von den Stiftern bezüglich der Verleihung, Verwaltung und Verwendung getroffenen Verfügungen.

§. 39. Der Landeshaushalt wird nach einem Voranschlage, der alle Einnahmen und Ausgaben ersichtlich macht, und durch den Statthalter dem Landtage vorgelegt wird, jährlich durch ein Landesgesetz festgestellt.

§. 40. Die Landeseinnahmen fliessen aus der Besteuerung zu Landeszwecken, aus der Benützung des Landescredits und aus der Verwaltung des dem Lande gehörigen Vermögens.

Die Besteuerung zu Landeszwecken und die Benützung des Landescredits ist Gegenstand der Landesgesetzgebung.

Der Landtag überwacht die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Vermögens und der Einkünfte des Landes.

§. 41. Die nach dem Voranschlage zur Deckung des inneren Haushaltes der Landesvertretung bestimmten Beträge werden dem Landesausschusse, und die für sonstige Landeszwecke bestimmten Summen dem Statthalter zur Verfügung gestellt.

§. 42. Die allgemeine Rechnung über den Landeshaushalt und die Ausweise über den Stand des Landesvermögens und Landes-Creditswesens werden jährlich dem Landtage vorgelegt.

Ueberschreitungen des Voranschlages sind der nachträglichen Anerkennung von Seite des Landtages zu unterziehen.

§. 43. Die Wirksamkeit des Landtages in Gemeindeangelegenheiten wird durch das Gemeindegesetz und durch die besonderen Gemeindestatuten geregelt.

§. 44. Sejm krajowy margrabstwa Morawii sprawować ma oprócz już wymienionych, i inne interesa, przekazane dotychczasowej reprezentacyi (zastępstwa) stanowej, o ile takowe na inne organa nie przechodzą, lub w skutek zmienionych stosunków nie ustają.

Wyszczególnienie i przejęcie tych interesów, jest przedmiotem przedłożenia i obradowania pierwszego sejmu krajowego.

§. 45. Konstytucyjne sejmu krajowego prawo czuwania nad wykonywaniem ustaw krajowych, sejm krajowy w ten sposób wykonywa, iż takowy, skoro otrzyma wiadomość o niestosownem wykonywaniu ustaw krajowych, przeciw temu zażalenie swe wraz z wnioskiem ku zaradzeniu do namiestnika lub do ministeryum podaje.

§. 46. Celem uskutecznienia przedsiębiorstw kosztem krajowym, zwłaszcza przy znaczniejszych budowlach lub przy utworzeniu ważnych zakładów, może sejm krajowy, za przyzwoleniem władzy wykonawczej, ustanowić komisye specyalne, albo z grona sejmu krajowego, albo przez przyzwanie ku temu osobnych zaufania mężów.

§. 47. W sprawach państwa, dotyczących margrabstwa Morawii, przystoi sejmowi krajowemu, na wezwanie ze strony władzy wykonawczej, obradować nad potrzebami i życzeniami kraju i wnioski swe przez namiestnika podawać.

§. 48. Cesarz odracza i zamyka sejm krajowy i może każdego czasu rozwiązanie onegoż zarządzić.

Nowe zwołanie sejmu krajowego ma w razie rozwiązania onegoż przed upływem jego czterolecia, nastąpić w przeciągu trzech miesięcy po rozwiązaniu onegoż, lub też, gdyby przypadały w ówczas posiedzenia sejmu państwa, w przeciągu dwóch miesięcy po odroczeniu lub zamknięciu sejmu państwa.

§. 49. Sejm krajowy może się na ośm dni odroczyć.

Do dłuższego odroczenia potrzeba zezwolenia Cesarza.

Bez zwołania (§. 21.) nie wolno sejmowi krajowemu zbierać się, ani też po odroczeniu, zamknięciu lub rozwiązaniu sejmu krajowego nadal zgromadzonem zostawać.

IV. O wydziale krajowym.

§. 50. Wydział krajowy składa się z sześciu członków.

Jednego członka wybierają posłowie, wybrani przez klasę wyborców najwyżej opodatkowanych (§. 11, a), jednego członka wybierają posłowie, wybrani w miastach i miasteczkach targowych (§. 11, b), a jednego członka wybierają posłowie gmin wiejskich (§. 11, c) z grona sejmu krajowego.

Pozostających trzech członków wydziału wybiera zgromadzenie sejmu krajowego z pośród siebie.

Każdy taki wybór odbywa się bezwzględną głosujących większością.

Jeżeli przy pierwszem i drugiem wybieraniu bezwzględna większość do skutku nie przyszła, ma się przedsięwziąć ściślejszy wybór między onymi dwoma posłami, którzy przy drugiem wybieraniu najwięcej głosów otrzymali.

W razie równości głosów, los stanowi.

§. 44. Der Landtag der Markgrafschaft Mähren hat überhaupt ausser den bereits erwähnten, auch die übrigen Geschäfte der bisherigen ständischen Vertretung zu besorgen, in so weit dieselben nicht an andere Organe übergehen, oder in Folge der geänderten Verhältnisse aufhören.

Die Auseinandersetzung und Uebernahme dieser Geschäfte bildet einen Gegenstand der Vorlage und Berathung für den ersten Landtag.

§. 45. Das verfassungsmässige Recht des Landtages, die Ausführung der Landesgesetze zu überwachen, wird von dem Landtage in der Art geübt, dass derselbe, wenn er von einer ungehörigen Vollziehung der Landesgesetze Kenntniss erhält, die Beschwerde darüber und den Antrag auf Abhilfe bei dem Statthalter oder bei dem Ministerium einbringt.

§. 46. Zur Ausführung von Unternehmungen auf Kosten des Landes, besonders bei bedeutenderen Bauten oder bei Errichtung wichtiger Anstalten, können vom Landtage, mit Zustimmung der vollziehenden Gewalt, Specialcommissionen entweder aus der Mitte des Landtages oder durch Berufung besonderer Vertrauensmänner bestellt werden.

§. 47. In den die Markgrafschaft Mähren betreffenden Reichsangelegenheiten steht es dem Landtage zu, über Aufforderung von Seite der vollziehenden Reichsgewalt die Bedürfnisse und Wünsche des Landes zu berathen und seine Vorschläge durch den Statthalter zu erstatten.

§. 48. Der Kaiser vertagt und schliesst den Landtag und kann zu jeder Zeit die Auflösung desselben anordnen.

Die Wiederberufung des Landtages hat im Falle der vor dem Verlaufe seiner vierjährigen Periode erfolgten Auflösung innerhalb drei Monaten nach derselben, oder, wenn in diese Zeit die Sitzungen des Reichstages fallen, binnen zwei Monaten nach der Vertagung oder nach dem Schlusse des Reichstages stattzufinden.

§. 49. Der Landtag kann sich auf acht Tage vertagen.

Zu einer längeren Vertagung ist die Genehmigung des Kaisers erforderlich.

Ohne Einberufung (§. 21) darf der Landtag nicht zusammentreten, auch nach der Vertagung, dem Schlusse oder der Auflösung des Landtages nicht ferner versammelt bleiben.

IV. Von dem Landesausschusse.

§. 50. Der Landesausschuss besteht aus sechs Mitgliedern.

Ein Mitglied wird durch die, von der Wählerclasse der Höchstbesteuerten (§. 11, a) gewählten Abgeordneten, Ein Mitglied durch die in den Städten und Märkten (§. 11, b) gewählten Abgeordneten, und Ein Mitglied durch die Abgeordneten der Landgemeinden (§. 11, c) aus der Mitte des Landtages gewählt.

Die drei übrigen Ausschussmitglieder werden einzeln von der Landesversammlung aus ihrer Mitte gewählt.

Jede solche Wahl geschieht durch absolute Mehrheit der Stimmenden.

Kommt bei der ersten und zweiten Wahlhandlung keine absolute Mehrheit zu Stande, so ist die engere Wahl zwischen jenen beiden Abgeordneten vorzunehmen, welche bei der zweiten Wahlhandlung die meisten Stimmen erhalten haben.

Bei Stimmengleichheit entscheidet dann das Loos.

§. 51. Na miejsce każdego pojedynczego członka wydziału wybiera się zastępcę, wedle oznaczonego w powyższym paragrafie sposobu wybierania.

Jeżeliby kto z członków wydziału, w czasie gdy sejm krajowy nie jest zgromadzony, ze świata zeszedł, wystąpić miał, lub na czas dłuższy w zajmowaniu się interesami wydziałowemi przeszkodzonym był, tedy wstępuje zastępca, wybrany do zastąpienia owegoż członka wydziału.

Jeżeli sejm krajowy jest zgromadzony, tedy na miejsce stale brakującego członka wydziału, nowy wybór przedsięwziętym będzie.

§. 52. Członkowie wydziału krajowego obowiązani są w Bernie zamieszkiwać. Oni z funduszu krajowego roczne pobierają wynagrodzenie, którego summa ustawą krajową będzie wyznaczona.

§. 53. Wydział krajowy obiera prezydującego z grona swego na ciąg działania swego.

W razie czasowego przeszkodzenia prezydującego prezyduje przy posiedzeniach wydziału członek, z laty najstarszy.

§. 54. Do ważności jakiej decyzyi potrzebna jest obecność najmniej ośmiu członków wydziału.

Uchwały zapadają bezwzględną głosów większością członków obecnych.

Prezydujący ma prawo spólnie głosować; w razie równości głosów jego głos stanowi.

§. 55. Zakres działania wydziału obejmuje następujące interesa:

a) Wydział krajowy zająć się ma potrzebnemi przygotowaniami dla odbywania sejmu krajowego, tudzież wyszukaniem, utrzymaniem w stanie należytym i urządzeniem miejscowości dla (reprezentacyi) zastępstwa krajowego, jako i dla bezpośrednio temuż podwładnych urzędów i organów przeznaczonych.

b) Wydział krajowy ma dla sejmu krajowego zbierać wykazy i wyjaśnienia, w sprawach krajowych zażądane i temuż takowe przedłożyć, tudzież za zleceniem sejmu krajowego prawodawcze projekta w sprawach krajowych ułożyć i pod obradę wziąść.

c) Wydział krajowy ma prawo, jeżeli sejm krajowy nie jest zgromadzony, sprawozdania i wnioski w sprawach krajowych do namiestnika albo przez tegoż do ministerswa podawać.

d) We ważnych sprawach administracyi krajowej, albo w przypadkach wydania prowizorycznych ustaw krajowych (§. 37.) ma wydział krajowy swe zdanie dać, jeżeli do tego przez namiestnika będzie zawezwanym.

e) Wydział krajowy czuwa nad zachowaniem, zarządem i obrachowaniem majątku krajowego i dochodów krajowych, i wykonywa dozór nad rzeczą, dotyczącą długów i kredytu krajowego.

W tym względzie należą do niego najszczególniej te wszystkie interesa, które przyznane były dotychczasowemu stanowemu wydziałowi krajowemu, o ile takowe nie zostały albo innym organom poruczone, albo w skutek zmienionych stosunków zupełnie uchylone.

§. 51. Für jedes einzelne Ausschussmitglied wird nach dem Wahlmodus des vorigen Paragraphes ein Ersatzmann gewählt.

Wenn ein Ausschussmitglied, während der Landtag nicht versammelt ist, mit Tod abgeht, auszutreten hat, oder auf längere Zeit an der Besorgung der Ausschussgeschäfte verhindert ist, tritt der Ersatzmann ein, welcher zur Stellvertretung jenes Ausschussmitgliedes gewählt worden ist.

Ist der Landtag versammelt, so wird für das bleibend abgängige Ausschussmitglied eine neue Wahl vorgenommen.

§. 52. Die Mitglieder des Landesausschusses sind verpflichtet, ihren Aufenthalt in Brünn zu nehmen.

Sie erhalten eine jährliche Entschädigung aus Landesmitteln, deren Betrag durch ein Landesgesetz bestimmt wird.

§. 53. Der Landesausschuss erwählt für die Dauer seiner Wirksamkeit den Vorsitzenden aus seiner Mitte.

Bei zeitweiliger Verhinderung des Vorsitzenden präsidirt das an Jahren älteste Mitglied den Ausschuss-Sitzungen.

§. 54. Zur Giltigkeit einer Entscheidung ist die Anwesenheit von wenigstens vier Ausschussmitgliedern erforderlich.

Die Beschlüsse werden mit absoluter Stimmenmehrheit der anwesenden Mitglieder gefasst. Der Vorsitzende hat das Recht mitzustimmen; bei Stimmengleichheit gibt seine Stimme den Ausschlag.

§. 55. Der Wirkungskreis des Ausschusses umfasst folgende Geschäfte:

a) *Der Landesausschuss hat die nöthigen Vorbereitungen für die Abhaltung der Landtagssitzungen und die Ausmittlung, Instandhaltung und Einrichtung der für die Landesvertretung und die ihr unmittelbar unterstehenden Aemter und Organe bestimmten Räumlichkeiten zu besorgen.*

b) *Der Landesausschuss hat dem Landtage die in Bezug auf Landesangelegenheiten geforderten Nachweisungen und Auskünfte zu sammeln und vorzulegen, und über Auftrag des Landtages legislative Vorlagen in Landesangelegenheiten zu entwerfen und zu berathen.*

c) *Er ist berechtigt, wenn der Landtag nicht versammelt ist, Berichte und Anträge über Landesangelegenheiten an den Statthalter oder durch denselben an das Ministerium zu richten.*

d) *Ueber wichtige Landesverwaltungs-Angelegenheiten, oder in Fällen der Erlassung provisorischer Landesgesetze (§. 37) hat der Landesausschuss sein Gutachten abzugeben, wenn er dazu vom Statthalter aufgefordert wird.*

e) *Der Landesausschuss sorgt für die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Landesvermögens und der Landeseinkünfte, und übt die Aufsicht über das Schulden- und Creditwesen des Landes.*

Es obliegen ihm in diesen Beziehungen insbesondere alle Geschäfte, welche dem bisherigen Landesausschusse zustanden, in so weit sie nicht an andere Organe überwiesen werden, oder durch die geänderten Verhältnisse gänzlich entfallen sind.

f) Kasa krajowa, do której wszystkie dochody krajowe (§. 40.) wpływać, i z której wszystkiewydatki na cele krajowe zastąpione być mają, równie tak, jak archiwum krajowe i rejestratura krajowa bezpośrednio wydziałowi krajowemu podlega.

g) Jeżeliby w nadzwyczajnych, budżetem krajowym nieprzestrzeżonych przypadkach, miały być łożone wydatki na cele krajowe, może namiestnik do tego użyć pieniędzy, w kasie krajowej do dyspozycyi znajdujących się, wszakże tylko za porozumieniem się z wydziałem krajowym

h) Wydział krajowy co rok winien ułożyć budżet summ, potrzebnych dla zastępstwa krajowego, jego urzędników, sług, budynków i urządzeń, w ogóle na całe jego wewnętrzne gospodarstwo, i takowy namiestnikowi przedłożyć do wciągnienia go do ogólnego budżetu krajowego.

Również należy też do wydziału krajowego czuwać nad użyciem i obrachowaniem tych pieniędzy;

i) Wydział krajowy ma nadzór nad urzędnikami i sługami, bezpośrednio pod zastępstwem krajowem zostającymi, i zarządza dyscyplinarnem z nimi postępowaniem, ich umieszczeniem, suspendowaniem, oddaleniem i przeniesieniem onych na stan spoczynku, w miarę norm, w tym względzie istniejących.

k) Co się tycze prebend i fundacyj, równie jak w ogólności, wszystkich przedmiotów, nieprzekazanych wyraźnie innym organom, ma wydział krajowy wejść w zakres czynności, a z tymże oraz te przejąć prawa i obowiązki, które dotychczasowemu wydziałowi krajowemu przynależały. Ma więc wszystkiemi zająć się sprawami, które względem osób trzecich wypływają z przejęcia zawartych zobowiązań i nabytych praw dawniejszej reprezentacyi krajowej.

§. 56. Postanowienie, czyli i jakie inne interesa wydziałowi krajowemu przekazać należy, pozostawia się prawodawstwu krajowemu.

Prawo udziału w ustawodawstwie co do spraw krajowych nie przysłuża wydziałowi.

§. 57. Wydział krajowy za swe interesów sprawowanie odpowiedzialnym jest sejmowi krajowemu.

§. 58. Wykonanie uchwał, przez wydział krajowy w konstytucyjnym działania obrębie wydanych, a nie samego tylko wewnętrznego gospodarowania zastępstwa krajowego dotyczących, przystoi władzy wykonawczej.

§. 59. Wydział krajowy zostaje z sejmem krajowym i z ustanowionemi przez niego wedle §. 55. organami, w bezpośrednim urzędowania stosunku.

Z organami, przez władzę wykonawczą do wykonania ustaw krajowych i uchwał zastępstwa krajowego ustanowionemi, zostaje wydział tylko przez namiestnika w związku.

Do tegoż stosuje wydział wszelkie swe podania i przedłożenia, i przez tegoż dochodzą wydziału rozrządzenia władzy wykonawczej.

§. 60. Wszelkie uchwały wydziału krajowego namiestnikowi udzielają się.

Jeżeli namiestnik sądzi, że zarządzenia takowe sprzeczne są ustawie, winien wstrzymać wykonanie onychże i natychmiast o tem donieść ministerstwu, celem rozstrzygnienia, przystojącego temuż wedle §. 89. konstytucyi państwa.

f) *Die Landescasse, in welche alle Einkünfte des Landes (§. 40) einzufliessen haben, und woraus alle Ausgaben für Landeszwecke zu bestreiten sind, ist eben so wie die Landtagsarchive und Registraturen unmittelbar dem Landesausschusse untergeordnet.*

g) *Wenn in ausserordentlichen, im Landesvoranschlage nicht vorhergesehenen Fällen Ausgaben für Landeszwecke zu machen sind, kann der Statthalter die verfügbaren Gelder der Landescasse dazu nur im Einvernehmen mit dem Landesausschusse verwenden.*

h) *Ueber die für die Landesvertretung, ihre Beamten, Diener, Gebäude und Einrichtungen, überhaupt für den ganzen inneren Haushalt erforderlichen Summen hat der Landesausschuss jährlich den Voranschlag zu verfassen und ihn dem Statthalter zur Einbeziehung in den allgemeinen Voranschlag des Landes zu übergeben.*

Eben so obliegt dem Landesausschusse die Sorge für die Verwendung und Verrechnung dieser Gelder.

i) *Der Landesausschuss führt die Aufsicht über die der Landesvertretung unmittelbar unterstehenden Beamten und Diener und verfügt über deren Disciplinarbehandlung, Anstellung, Suspendirung, Entlassung oder Versetzung in den Ruhestand nach Massgabe der hierüber bestehenden Normen.*

k) *Der Landesausschuss hat hinsichtlich der Pfründen und Stiftungen, so wie überhaupt bezüglich aller nicht ausdrücklich an andere Organe überwiesenen Gegenstände in den Geschäftskreis und in die Rechte und Pflichten einzutreten, welche dem bisherigen Landesausschusse zustanden, und demnach auch alle Angelegenheiten zu verhandeln, welche aus der Uebernahme der von der früheren Landesvertretung gegenüber dritten Personen eingegangenen Verbindlichkeiten und erworbenen Rechte entspringen.*

§. 56. Die Bestimmung, ob und welche andere Geschäfte dem Landesausschusse zuzuweisen seien, bleibt der Landesgesetzgebung vorbehalten.

Das Recht der Theilnahme an der Gesetzgebung in Landesangelegenheiten steht dem Ausschusse nicht zu.

§. 57. Der Landesausschuss ist für seine Geschäftsführung dem Landtage verantwortlich

§. 58. Die Ausführung der von dem Landesausschusse innerhalb des verfassungsmässigen Wirkungskreises erlassenen, und nicht bloss den inneren Haushalt der Landesvertretung betreffenden Entscheidungen, steht der vollziehenden Gewalt zu.

§. 59. Der Landesausschuss steht mit dem Landtage und mit den von ihm nach §. 55 bestellten Organen in unmittelbarer Geschäftsverbindung.

Mit den von der vollziehenden Gewalt zur Ausführung der Landesgesetze und der Entscheidungen der Landesvertretung bestellten Organen steht der Ausschuss nur durch den Statthalter in Verbindung.

An diesen hat er alle Eingaben und Vorlagen zu richten, und durch denselben gelangen die Verfügungen der vollziehenden Gewalt an den Ausschuss.

§. 60. Alle Entscheidungen des Landesausschusses werden dem Statthalter mitgetheilt.

Findet der Statthalter solche Massregeln dem Gesetze widersprechend, so hat er die Ausführung derselben zu sistiren und sogleich dem Ministerium Behufs der nach §. 89 der Reichsverfassung ihm zustehenden Entscheidung davon die Anzeige zu machen.

Jeżeli zaś namiestnik decyzye takowe uzna za sprzeczne z pospolitem dobrem kraju lub państwa, ma wykonanie tychże zawiesić, a powody tegoż natychmiast wydziałowi krajowemu udzielić.

Jeżeli wydział obstaje przy wykonaniu zarządzenia, a namiestnik nie widzi się być zaspokojonym przeciwnemi owegoż uwagami, tedy w przypadku, jeżeli sejm krajowy nie jest zgromadzony, winno się ministeryalnego zasięgnąć rozstrzygnienia, w przeciwnym zaś razie przedmiot ten poddać pod uchwałę sejmu krajowego w miarę przystojącego mu zakresu działalności.

§. 61. Jeżeli na sejm krajowy rozpisano nowy wybór posłów, dotychczasowy wydział krajowy dopóty w działalności zostaje, dopóki przez nowo wybrany sejm krajowy nie zostanie ustanowionym nowy wydział krajowy.

Jeżeli wybór do sejmu krajowego znowu na dawniejszych wydziału członków i zastępców wypadł, może ich znowu sejm krajowy do nowego także powołać wydziału.

V. Postanowienia ogólne.

§. 62. Zmiany konstytucyi krajowej mogą być zwyczajną prawodawstwa drogą wniesione na sejmie krajowym, który najpierw będzie zwołanym.

Na następujących sejmach krajowych potrzeba do uchwały o takiej zmianie, obecności najmniej trzech czwartych części wszystkich posłów, a pozwolenia najmniej dwóch trzecich części obecnych.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia trzydziestego Grudnia w roku tysiąc ośmset czterdziestym dziewiątym, Naszego panowania drugiem.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Gyulai. Schmerling. Thun. Kulmer.

Ustawa wyborcza sejmu krajowego
dla
margrabstwa Morawii.

I. O powiatach wyborczych.

§. 1. Sejm krajowy margrabstwa Morawii składa się stósownie do §. 11. konstytucyi krajowej

a) z trzydziestu posłów z najwyżej opodatkowanych,

b) z trzydziestu dwóch posłów miast i miasteczek targowych, niżej wymienionych, i

c) z trzydziestu dziewięciu posłów gmin pozostających, włącznie gruntów i ziem, w księstwie Szląsku leżących (*les enclaves*).

W celu przedsięwzięcia pojedynczych wyborów, utworzone będą powiaty wyborcze.

§. 2. Dla wyborców z klasy najwyżej opodatkowanych stanowi całe margrabstwo Morawii (włącznie ziem w Szląsku leżących *les enclaves*) jeden powiat wyborczy.

Findet er aber solche Entscheidungen dem Gesammtwohle des Landes oder des Reiches widersprechend, so hat er den Vollzug einzustellen, und die Gründe davon sogleich dem Landesausschusse mitzutheilen.

Beharrt der Ausschuss auf der Ausführung der Massregel, und fühlt sich der Statthalter durch die Gegenbemerkungen desselben nicht beruhigt, so ist, wenn der Landtag nicht versammelt ist, die Entscheidung des Ministeriums einzuholen, sonst aber der Gegenstand der Schlussfassung des Landtages nach Massgabe des ihm zustehenden Wirkungskreises zu unterziehen.

§. 61. Wenn eine neue Wahl der Abgeordneten für den Landtag ausgeschrieben wird, bleibt der bisherige Landesausschuss noch so lange in Wirksamkeit, bis der neu gewählte Landtag einen neuen Ausschuss eingesetzt hat.

Werden die früheren Ausschussmitglieder und Ersatzmänner wieder in den Landtag gewählt, so können sie von dem Landtage auch wieder in den neuen Ausschuss berufen werden.

V. Allgemeine Bestimmungen.

§. 62. Aenderungen der Landesverfassung sollen in dem Landtage, welcher zuerst berufen wird, im gewöhnlichen Wege der Gesetzgebung beantragt werden können.

In den folgenden Landtagen ist zu einem Beschlusse über solche Abänderungen die Gegenwart von mindestens drei Viertheilen aller Abgeordneten und die Zustimmung von mindestens zwei Drittheilen der Anwesenden erforderlich.

So gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am dreissigsten December im Jahre Eintausend achthundert vierzig neun, Unserer Reiche im zweiten.

Franz Joseph.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Gyulai. Schmerling. Thun. Kulmer.

Landtags-Wahlordnung

für die

Markgrafschaft Mähren.

I. Von den Wahlbezirken.

§. 1. Der Landtag der Markgrafschaft Mähren besteht nach §. 11 der Landesverfassung:

a) *aus dreissig Abgeordneten der Höchstbesteuerten,*

b) *aus zwei und dreissig Abgeordneten der nachbezeichneten Städte und Märkte, und*

c) *aus dreissig Abgeordneten der übrigen Gemeinden mit Einschluss der im Herzogthume Schlesien gelegenen Enclaven.*

Behufs der Vornahme der einzelnen Wahlen werden Wahlbezirke gebildet.

§. 2. Für die Wähler aus der Classe der Höchstbesteuerten bildet die ganze Markgrafschaft Mähren (einschliessig der in Schlesien gelegenen Enclaven) einen einzigen Wahlbezirk.

§. 3. Dla wyboru posłów miast i miasteczek targowych stanowi

Berno trzy powiaty wyborcze;

miasta: Ołomuniec, Igława, Prosnitz, Sternberg, Nikolsburg, Neutitschein i Znajm, każdy jeden powiat wyborczy;

Triebau, Gewitsch, Zwittau, Briesau, Boskowitz razem jeden powiat wyborczy;

Wischau, Austerlitz, Butschowitz razem jeden powiat wyborczy.

Göding, Gaya, Auspitz, Kaunitz, Kostel razem jeden powiat wyborczy;

M. Kromau, Eibenschitz, M. Budwitz, Jarmeritz razem jeden powiat wyborczy;

Teltsch, Zlabings, Jamnitz, Datschitz razem jeden powiat wyborczy;

Triesch, Trebitsch, Pirnitz razem jeden powiat wyborczy;

Saar, Bystric, Neustadtl, Wielki Meseritsch, Tischnowitz razem jeden pow. wyb.;

Römerstadt, Bärn, Hof razem jeden powiat wyborczy;

Schönberg, Altstadt, Hohenstadt razem jeden powiat wyborczy;

Müglitz, Loschitz, Neustadt, Littau razem jeden powiat wyborczy;

Weisskirchen, Bautsch, Liebau razem jeden powiat wyborczy;

Leipnik, Prerau razem jeden powiat wyborczy;

Kremsier, Kojetein razem jeden powiat wyborczy;

Strassnitz, Hradisch, Holleschau razem jeden powiat wyborczy;

Mistek, Braunsberg, M. Ostrau razem jeden powiat wyborczy;

Fulnek, Freyberg, Frankstadt razem jeden powiat wyborczy; i

Węgierski Brod, Wołoski Meseritsch, Wsetin razem jeden powiat wyborczy.

W każdym z trzech powiatów wyborczych miasta Berna, nie mniej w powiecie wyborczym miasta Ołomuńca, jako też w onym miasta Igławy po dwóch posłów, w każdym reszty dwudziestu dwóch powiatów wyborczych po jednemu posłowi wybrać należy.

Powiaty wyborcze miasta Berna będą przez namiestnika oznaczone, za porozumieniem przełożeństwa gminy.

§. 4. Dla wyboru posłów gmin wiejskich każdy z dwudziestu pięciu powiatów politycznych stanowi jeden powiat wyborczy w ten sposób, że po odtrąceniu miast i miasteczek targowych, osobno do wyboru uprawnionych, ludność najbardziej zaludnionych powiatów Berna, Ołomuńca, Igławy, Kromierzyra po dwóch, a każdy z innych powiatów politycznych po jednemu posłowi na sejm krajowy wybierać ma.

Ziemie Morawskie w księstwie Szląskiem leżące (*les enclaves*) stanowią razem jeden powiat wyborczy i wybierają jednego posła na sejm krajowy margrabstwa Morawii.

II. O prawie wyborczem.

§. 5. Wymogi do uprawnienia wyborczego są częścią ogólne, t. j. takie, które każdy wyborca posiadać musi, częścią szczególne, t. j. takie, które są potrzebne do wykonywania prawa wyborczego w jednej z wymienionych w §fie 1. trzech klas wyborców.

§. 6. W ogólności ma każdy prawo do wyboru, który jest:

a) obywatelem państwa austryackiego,

b) pełnoletnim,

c) w zupełnem znajduje się używaniu praw cywilnych i politycznych, i który

§. 3. Für die Wahl der Abgeordneten der Städte und Märkte bilden:

Die Stadt Brünn drei Wahlbezirke;

die Städte: Olmütz, Iglau, Prossnitz, Sternberg, Nikolsburg, Neutitschein und Znaim jede einen Wahlbezirk;

Triebau, Gewitsch, Zwittau, Briesau, Boskowitz zusammen einen Wahlbezirk;

Wischau, Austerlitz, Butschowitz zusammen einen Wahlbezirk;

Göding, Gaya, Auspitz, Kaunitz, Kostel zusammen einen Wahlbezirk;

M. Kromau, Eibenschitz, M. Budwitz, Jarmeritz zusammen einen Wahlbezirk;

Teltsch, Zlabings, Jamnitz, Datschitz zusammen einen Wahlbezirk;

Triesch, Trebitsch, Pirnitz zusammen einen Wahlbezirk;

Saar, Bystric, Neustadl, Gross-Meseritsch, Tischnowitz zusammen einen Wahlbezirk;

Römerstadt, Bärn, Hof zusammen einen Wahlbezirk;

Schonberg, Altstadt, Hohenstadt zusammen einen Wahlbezirk;

Müglitz, Loschitz, Neustadt, Littau zusammen einen Wahlbezirk;

Weisskirchen, Bautsch, Liebau zusammen einen Wahlbezirk;

Leipnik, Prerau zusammen einen Wahlbezirk;

Kremsier, Kojetein zusammen einen Wahlbezirk;

Strassnitz, Hradisch, Holleschau zuzammen einen Wahlbezirk;

Mistek, Braunsberg, M. Ostrau zusammen einen Wahlbezirk;

Fulnek, Freyberg, Frankstadt zusammen einen Wahlbezirk; und

Ungarisch-Brod, Wallachisch-Meseritsch, Wsetin zusammen einen Wahlbezirk

In jedem der drei Wahlbezirke der Stadt Brünn, so wie in dem Wahlbezirke der Stadt Olmütz und in jenem der Stad Iglau sind zwei Abgeordnete, in jedem der übrigen zwei und zwanzig Wahlbezirke Ein Abgeordneter zu wählen.

Die Wahlbezirke der Stadt Brünn werden über Einvernehmen des Gemeindevorstandes vom Statthalter bestimmt.

§. 4. Für die Wahl der Abgeordneten der Landgemeinden bildet jeder der fünf und zwanzig politischen Bezirke einen Wahlbezirk in der Art, dass die Bevölkerung der nach Abzug der besonders wahlberechtigten Städte und Märkte höchst bevölkerten Bezirke von Brünn, Olmütz, Iglau, Kremsier je zwei, und jeder der übrigen politischen Bezirke je Einen Abgeordneten für den Landtag zu wählen haben.

Die im Herzogthume Schlesien gelegenen mährischen Enclaven bilden zusammen Einen Wahlbezirk und wählen Einen Abgeordneten zum Landtage der Markgrafschaft Mähren.

II. *Von dem Wahlrechte.*

§. 5. Die Erfordernisse der Wahlberechtigung sind theils allgemeine, d. h. solche, welche bei jedem Wähler vorhanden seyn müssen, theils besondere, d. h. solche, die zur Ausübung des Wahlrechts in einer der drei im §. 1 bezeichneten Wählerclassen nothwendig sind.

§. 6. Im Allgemeinen ist Jedermann wahlberechtigt, welcher

a) *österreichischer Reichsbürger,*

b) *grossjährig,*

c) *im vollen Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist, und*

d) albo opłaca pewną roczną kwotę podatku bezpośredniego (stałego), która dla członków gminy miast Berna, Ołomuńca, Igławy i Prossnitz najmniej na dziesięć złot. reńskich mon. konw., a dla członków innej gminy margrabstwa Morawii najmniej na pięć złotych reńsk. mon. konw. ustanawia się, albo, nieopłacając podatku bezpośredniego, według osobistej swej własności, w którejkolwiekbądź gminie margrabstwa Morawii albo morawskich ziem, leżących w Szląsku (*les enclaves*), stósownie do przepisów ustawy gminnej lub też osobnych statutów gminnych posiada czynne prawo wyboru.

§. 7. Ażeby kto w klasie najwyżej opodatkowanych do wyboru był uprawnionym, musi nie tylko posiadać wymienione w §fie 6. ad a), b) i c) własności, lecz także w królestwie Czeskiem opłacać onę roczną ilość podatku bezpośredniego (stałego), która wedle §. 42. konstytucyi państwa do obieralności do wyższej Izby sejmu państwa jest potrzebną.

§. 8. Szczególny wymóg do uprawnienia wyborczego w jednej z dwu innych klas wyborców §. 1. ad b) i c) zasadza się na tem, że kto w jednym z wyszczególnionych w §fie 3. i 4. powiatów wyborczych wykonywać ma prawo wyborcze, ten też członkiem gminy tego samego właśnie powiatu wyborczego być musi.

Do wyboru uprawniony wykonywa swe prawo wyborcze w tym powiecie wyborczym, do którego gmina należy, której jest członkiem; jeżeli zaś jest członkiem kilku gmin, wtedy wykonywa on prawo wyborcze w powiecie zwyczajnego swego zamieszkania.

§. 9. Celem wykazania wyborczego jego uprawnienia będą razem te summy zrachowane, które w margrabstwie Morawii w podatkach bezpośrednich różnego gatunku lub od różnych opłaca przedmiotów.

Ojcu doliczają się kwoty podatków bezpośrednich, przez małoletnie jego dzieci, małżonkowi przez jego małżonkę opłacane, dopóki nie ustało uprawnienie do zarządu majątkiem, prawnie przystojące ojcu i małżonkowi.

§. 10. Każdy wyborca może w jednym tylko powiecie wyborczym wykonywać swe prawo wyborcze.

Kto jako najwyżej opodatkowany do wyboru uprawnionym jest, nie może wybierać w żadnym powiecie wyborczym obu innych klas wyborców, a kto w powiecie wyborczym wymienionych w §fie 3. miejsc, do wyboru uprawnionym jest, nie może w żadnej wiejskiej gminie wybierać.

III. O listach wyborców.

§. 11. Do wyboru uprawnieni każdego powiatu wyborczego do osobnych list wciągają się.

§. 12. Listę wyborców najwyżej opodatkowanych namiestnik sporządza.

Z osób, ogólnemi wyborczego uprawnienia wymogami (§. 6.) opatrzonych, które w całym kraju najwyższe opłacają kwoty w podatkach bezpośrednich; wciągnie się taką liczbę do listy wyborców najwyżej opodatkowanych, ażeby przez nią osiągnąć przynajmniej stosunek jednego wyborcy na sześć tysięcy dusz całej ludności, i ażeby także i poza ten stosunek każdy ogólnie do wyboru uprawniony obywatel państwa, opłacający w margrabstwie Morawii najmniej pięćset złotych reńskich mon. konw. podatku bezpośredniego, uważanym był jako wyborca najwyżej opodatkowany.

d) *entweder an directer Steuer einen bestimmten Jahresbetrag, welcher für Gemeindeglieder der Städte Brünn, Olmütz, Iglau und Prossnitz auf wenigstens zehn Gulden Conventions-Münze, und für die Mitglieder einer andern Gemeinde der Markgrafschaft Mähren auf wenigstens fünf Gulden Conventions-Münze festgesetzt wird, entrichtet, oder ohne Zahlung einer directen Steuer nach seiner persönlichen Eigenschaft in einer Gemeinde der Markgrafschaft Mähren oder der mährischen Enclaven in Schlesien nach den Bestimmungen des Gemeindegesetzes oder der besonderen Gemeindestatute das active Wahlrecht besitzt.*

§. 7. Wer in der Classe der Höchstbesteuerten wahlberechtigt seyn soll, muss nicht nur die im Paragraphe 6 ad a), b) *und* c) *bezeichneten Eigenschaften besitzen, sondern auch in der Markgrafschaft Mähren oder in den Enclaven jenen Jahresbetrag an directer Steuer bezahlen, welcher nach §. 42 der Reichsverfassung zur Wählbarkeit in das Oberhaus des Reichstages erforderlich ist.*

§. 8. Das besondere Erforderniss zur Wahlberechtigung in einer der beiden andern Wählerclassen §. 1 ad b) *und* c) *besteht darin, dass derjenige, welcher in einem der in den §§. 3 und 4 bezeichneten Wahlbezirke das Wahlrecht üben soll, ein Mitglied einer Gemeinde eben jenes Wahlbezirkes seyn muss.*

Der Wahlberechtigte übt sein Wahlrecht in dem Wahlbezirke aus, zu welchem die Gemeinde gehört, deren Mitglied er ist; ist er aber Mitglied mehrerer Gemeinden, so übt er das Wahlrecht in dem Bezirke seines ordentlichen Wohnsitzes.

§. 9. Die Beträge, welche Jemand an verschiedenen Gattungen directer Steuern oder von verschiedenen Objecten in der Markgrafschaft Mähren bezahlt, werden Behufs der Ausmittlung seiner Wahlberechtigung zusammengerechnet.

Dem Vater werden die von seinen minderjährigen Kindern, dem Gatten die von seiner Gattin entrichteten directen Steuerbeträge zugerechnet, so lange das dem Vater und Gatten gesetzlich zustehende Befugniss der Vermögensverwaltung nicht aufgehört hat.

§. 10. Jeder Wähler kann sein Wahlrecht nur in Einem Wahlbezirke ausüben.

Wer als Höchsbesteuerter wahlberechtigt ist, darf in keinem Wahlbezirke der beiden andern Wählerclassen, und wer in einem Wahlbezirke der im §. 3 genannten Orte wahlberechtigt ist, in keiner Landgemeinde wählen.

III. Von den Wählerlisten.

§. 11. Die Wahlberchtigten eines jeden Wahlbezirkes werden in besondere Listen eingetragen.

§. 12. Die Wählerliste der Höchtsbesteuerten wird vom Statthalter angefertigt.

Von denjenigen mit den allgemeinen Erfordernissen der Wahlberechtigung (§. 6) versehenen Personen, welche im ganzen Lande die höchsten Beträge an directen Steuern entrichten, wird eine solche Anzahl in die Wählerliste der Höchstbesteuerten aufgenommen, dass dadurch wenigstens das Verhältniss von einem Wähler auf sechstausend Seelen der Gesammtbevölkerung erreicht, und dass auch über dieses Verhältniss hinaus jeder im Allgemeinen wahlberechtigte Reichsbürger, welcher in der Markgrafschaft Mähren mit Inbegriff der Enclaven wenigstens fünfhundert Gulden C. M. directe Steuer zahlt, als höchstbesteuerter Wähler behandelt wird.

§. 13. Jeżeli między najwyżej opodatkowanymi kraju znajduje się korporacya lub towarzystwo, wtedy w listę wyborców, najwyżej opodatkowanych, wciągnioną być winna osoba, wedle istniejących norm prawa albo towarzystwa do jej zewnętrznego zastąpienia powołana.

§. 14. Gminy, nawet gdy jako takie do najwyżej podatkujących w kraju należą, nie mogą ani przez pełnomocników, ani przez zastępców wykonywać prawa wyborczego w klasie najwyżej opodatkowanych.

§. 15. Listy wyborców dla wymienionych w §fie 3. miast, miasteczek targowych i miejsc sporządza ich gminne przełożeństwo.

Jeżeli więcej miejsc razem stanowią jeden powiat wyborczy, natenczas lista każdego miejsca osobno sporządzoną, i w celu ułożenia mającej się zestawić głównej listy całego powiatu wyborczego, przesłaną będzie staroście powiatowemu, tego powiatu, w którym leży główne miejsce wyborcze, starosta zaś udzielić winien odpis tejże burmistrzowi głównego miejsca wyborczego.

§. 16. Listy wyborców dla powiatów wyborczych gmin wiejskich (§. 4.) ma starosta powiatowy, używając ku temu pomocy urzędów poborowych, gminami sporządzać, a listy pojedynczych gmin przełożonym gminy dosełać, aby przez nich z przyzwaniem dwóch członków wydziału gminnego roztrząsane, i potrzebne wedle okoliczności uzupełnienia lub sprostowania staroście powiatowemu zaproponowane były, który z list wyborców gmin pojedynczych zestawić winien główną listę całego powiatu.

§. 17. Każda lista wyborców zawierać ma imię i nazwisko, wiek i zamieszkanie mającego prawo wyboru, tudzież ilość podatków, przez niego opłacanych, lub onę osobistą własność, od której zawisło jego prawo wyborcze.

§. 18. O ile prawo wyborcze od opłaty pewnej kwoty podatku zawisłem jest, uważany być ma ten tylko za wyborcę, który owę kwotę podatkową w roku, poprzedzającym wybór, całkowicie zapłacił, a w bieżącym roku podatkowym żadnej zaległości nie jest dłużen.

§. 19. Lista wyborców najwyżej opodatkowanych będzie obwieszczona przez namiestnika, a to przez umieszczenie w gazetach krajowych, do publicznych ogłoszeń przeznaczonych, tudzież przez udzielenie odpisów każdemu starostwu powiatowemu, (co do morawskich ziem, w Szląsku leżących (*les enclaves*), przez zamieszczenie do gazety krajowej księstwa Szląska, i przez udzielenie odpisów onym starostwom powiatowym księstwa Szląska, w których leżą enklawy), w którego urzędowem siedlisku takowe dla publicznego przeglądnienia mają być wyłożone.

§. 20. Sporządzone podług §. 15. listy wyborców będą wyłożone u burmistrza każdego miejsca, mającego prawo do wyboru (§. 3.), główna zaś lista, u burmistrza głównego miejsca wyborczego, dla publicznego przeglądnienia.

§. 21. Listy wyborcze gmin wiejskich będą do powszechnego przeglądnienia wyłożone u przełożonych gmin pojedynczych, a główna lista powiatu w urzędowem siedlisku starostwa powiatowego.

§. 22. Dzień wyłożenia list wyborców ma być oznajmionym wraz ze stósownym terminem reklamacyjnym, w każdym powiecie wyborczym.

§. 13. Kommt unter den Höchstbesteuerten des Landes eine Corporation oder Gesellschaft vor, so ist jene Person, welche sie nach den bestehenden gesetzlichen oder gesellschaftlichen Normen nach aussen zu vertreten berufen ist, in die Wählerliste der Höchstbesteuerten aufzunehmen.

§. 14. Gemeinden können selbst dann, wenn sie als solche unter die höchsten Steuercontribuenten des Landes gehören, weder durch Bevollmächtigte, noch durch Vertreter das Wahlrecht in der Classe der Höchstbesteuerten ausüben.

§. 15. Die Wählerlisten für die im §. 3 benannten Städte, Märkte und Ortschaften werden von dem Gemeindevorstande derselben angefertigt.

Bilden mehrere Orte zusammen Einen Wahlbezirk, so wird die Liste jedes Ortes abgesondert verfasst und behufs der ortweisen Zusammenstellung der Hauptliste des ganzen Wahlbezirkes an den Bezirkshauptmann desjenigen Bezirkes, in welchem der Hauptwahlort gelegen ist, eingesendet, welcher hiervon eine Abschrift dem Bürgermeister des Hauptwahlortes zu übergeben hat.

§. 16. Die Wählerlisten für die Wahlbezirke der Landgemeinden (§. 4) hat der Bezirkshauptmann mit Benützung der Steuerämter gemeindeweise anfertigen zu lassen, und die Listen der einzelnen Gemeinden den Gemeindevorstehern einzusenden, damit sie von diesen unter Beiziehung von zwei Mitgliedern des Gemeindeausschusses geprüft, und die etwa nöthigen Ergänzungen oder Berichtigungen beim Bezirkshauptmanne in Antrag gebracht werden, der aus den Wählerlisten der einzelnen Gemeinden die Hauptliste des ganzen Bezirkes zusammenzustellen hat.

§. 17. Jede Wählerliste hat den Vor- und Zunamen, das Alter und den Wohnort des Wahlberechtigten, dann den von ihm entrichteten Steuerbetrag oder die persönliche Eigenschaft, von welcher sein Wahlrecht abhängt, zu enthalten.

§. 18. In so ferne das Wahlrecht von der Entrichtung eines bestimmten Steuerbetrages bedingt ist, wird nur derjenige als Wähler angesehen, welcher jenen Steuerbetrag in dem der Wahl vorangegangenen Steuerjahre vollständig bezahlt hat, und in dem laufenden Steuerjahre mit keinem Rückstande aushaftet.

§. 19. Die Wählerliste der Höchstbesteuerten wird vom Statthalter durch Einschaltung in die zu öffentlichen Verlautbarungen bestimmten Zeitungen des Landes und durch Mittheilung von Abschriften an jede Bezirkshauptmannschaft (bezüglich der mährischen Enclaven durch Einschaltung in die Landeszeitung des Herzogthums Schlesien und durch Mittheilung von Abschriften an jene Bezirkshauptmannschaften des Herzogthums Schlesien, in welchen die Enclaven gelegen sind), an deren Amtssitze sie zur allgemeinen Einsicht aufzulegen ist, kundgemacht.

§. 20. Die nach §. 15 verfassten Wählerlisten werden bei dem Bürgermeister jedes im §. 3 benannten Ortes und die Hauptliste bei dem Bürgermeister des Hauptwahlortes zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 21. Die Wählerlisten der Landgemeinden werden bei den Vorstehern der einzelnen Gemeinden und die Hauptliste des Bezirkes an dem Amtssitze der Bezirkshauptmannschaft zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 22. Der Tag der Auflegung der Wählerlisten ist sammt einem angemessenen Reclamationstermine in jedem Wahlbezirke bekannt zu machen.

Namiestnik margrabstwa Morawii oznacza termin reklamacyjny, który mniej niż trzy, a więcej niż czternaście dni, licząc od chwili wyłożenia, wynosić nie może.

§. 23. Reklamacye, po upływie terminu założone, odrzucać należy, jako spóźnione; wszakże namiestnikowi Morawii przysłuża prawo, z urzędu zarządzać sprostowanie list wyborców aż do przyszłego terminu wyborczego.

§. 24. Do czynienia reklamacyi każdy ma prawo. Mają one tym samym organom być doręczane, przez które lista była sporządzoną.

Względem zasadności lub bezzasadności reklamacyi, tyczących się przyjęcia do wyboru niezdolnych lub opuszczenia do tegoż uprawnionych, jeżeli idzie o listę wyborców najwyżej opodatkowanych, ma rozstrzygać namiestnik margrabstwa Morawii, a gdy idzie o listy wyborcze powiatów wyborczych, w §fach 3. i 4. oznaczonych, rozstrzyga starosta powiatowy, onego powiatu, w którym leży miejsce dotyczące, a co się tycze morawskich enklawów, starosta powiatowy tego powiatu Szląskiego, w którym leżą enklawy dotyczące, porozumiawszy się z dotyczącym przełożonym gminy i przypuściwszy oraz trzydniowy termin do założenia rekursu do namiestnika margrabstwa Morawii.

§. 25. Należycie ułożone listy wyborców zrewidowane będą powszechnie na początku każdego roku podatkowego i przy rozpisaniu powszechnych wyborów.

§. 26. Skoro tylko listy wyborców po zapadłem rozstrzygnieniu względem reklamacyj, w należytym czasie podanych, zostaną ukończone, przygotować należy karty legitymacyjne dla pojedynczych wyborców, które numer bieżący dotyczącej listy wyborców, nazwisko i zamieszkanie mającego prawo wyboru, tudzież powiat wyborczy, w którym tenże wybierać ma, zawierają, lecz wyborcom dopiero końcem rzeczywistego wybierania aktu wręczone będą.

IV. O obieralności.

§. 27. Aby kto mógł być wybranym na sejm krajowy margrabstwa Morawii musi

a) liczyć najmniej lat trzydzieści,

b) być obywatelem państwa austryackiego przynajmniej od pięciu lat, wstecz licząc od dnia wyboru,

c) znajdować się w zupełnem używaniu praw cywilnych i politycznych, i

d) być uprawnionym do wyboru w margrabstwie Morawii podług postanowień §. 6. ad d).

§. 28. Od obieralności wyłączają się;

a) wszystkie osoby, którym brakuje jakiejkolwiek z własności, w poprzednim paragrafie wyszczególnionych; tudzież

b) osoby, do których majątku konkurs otworzono (upadłość ogłoszono), lub które po odbytej rozprawie konkursu nie zostały w skutek dochodzenia bez winy uznane; nakoniec

c) osoby, uznane za winne zbrodni albo ciężkiego przestępstwa policyjnego, z chciwości zysku pochodzącego, lub publiczną obyczajność naruszającego, albo

Die Reclamationsfrist wird vom Statthalter der Markgrafschaft Mähren festgesetzt; sie darf nicht unter drei und nicht über vierzehn Tage, von dem Zeitpuncte der Auflegung gerechnet, betragen.

§. 23. Reclamationen, die nach Ablauf der Frist erfolgen, sind als verspätet zurückzuweisen; doch steht es dem Statthalter von Mähren zu, bis zum künftigen Wahltermine von Amtswegen Berichtigungen der Wählerlisten zu veranlassen.

§. 24. Zu Reclamationen ist Jedermann berechtiget. — Sie sind bei demjenigen Organe anzubringen, von welchem die Liste angefertigt wurde.

Ueber den Grund oder Ungrund der die Aufnahme von Wahlunfähigen oder die Weglassung von Wahlberechtigten betreffenden Reclamationen hat, wenn es sich um die Wählerliste der Höchstbesteuerten handelt, der Statthalter der Markgrafschaft Mähren, und wenn es sich um die Wählerlisten der in den §§. 3 und 4 bezeichneten Wahlbezirke handelt, der Bezirkshauptmann, und zwar, wenn mehrere Orte zusammen Einen Abgeordneten zu wählen haben, der Bezirkshauptmann jenes Bezirkes, in welchem die betreffende Ortschaft gelegen ist, und bezüglich der mährischen Enclaven der Bezirkshaupmann jenes schlesischen Bezirkes, in welchem die betreffenden Enclaven gelegen sind, nach Einvernehmung des betreffenden Gemeindevorstehers und unter Offenlassung eines dreitägigen Recurstermines an den Statthalter der Markgrafschaft Mähren, zu entscheiden.

§. 25. Die richtig gestellten Wählerlisten werden allgemein mit dem Beginne jedes Steuerjahres und bei der Ausschreibung allgemeiner Wahlen revidirt.

§. 26. Sobald die Wählerlisten nach erfolgter Entscheidung über die rechtzeitig eingebrachten Reclamationen vollendet sind, werden für die einzelnen Wähler Legitimationskarten vorbereitet, welche die fortlaufende Nummer der betreffenden Wählerliste, den Namen und Wohnort des Wahlberechtigten und den Wahlbezirk, in welchem er zu wählen hat, enthalten, aber den Wählern erst Behufs der wirklichen Wahlhandlung eingehändigt werden.

IV. Von der Wählbarkeit.

§. 27. Um in den Landtag der Markgrafschaft Mähren gewählt werden zu können, muss man

a) *mindestens dreissig Jahre alt,*

b) *seit wenigstens fünf Jahren, vom Wahltage zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger,*

c) *im Vollgenusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich, und*

d) *nach den Bestimmungen des §. 6* ad d) *in der Markgrafschaft Mähren wahlberechtigt seyn.*

§. 28. Von der Wählbarkeit ausgeschlossen sind:

a) *alle Personen, denen eine der im vorigen Paragraphe aufgezählten Eigenschaften mangelt, ferner*

b) *Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, oder die nach gepflogener Concurs-Verhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden, endlich*

c) *Personen, welche eines Verbrechens oder einer aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden schweren Polizeiübertretung schuldig erklärt oder*

też, które skazane zostały za inne jakie przestąpienie prawa, przynajmniej na półroczną karę na wolności.

§. 29. Kto jest obieralnym podług postanowień paragrafów poprzedzających, ten przez każdą klasę wyborców, nawet choćby do niej nie należał, i w każdym powiecie wyborczym, choćby w takowym zamieszkały nie był, może być wybranym na posła do sejmu krajowego.

§. 30. Zastępców posłów na sejm krajowy wybierać nie wolno.

V. O miejscach wyborczych.

§. 31. Dla pojedynczych powiatów wyborczych będą w celu głosowania wyznaczone osobne miejsca wyborcze.

§. 32. Miejscem wyborczem dla najwyżej opodatkowanych jest Berno, jako główne kraju miasto.

§. 33. Jako miejsca wyborcze dla wyszczególnionych w §. 3. powiatów wyborczych, uważane być mają tamże właśnie wymienione miasta i miasteczek targowych.

Jeżeli dwa lub więcej miejsc razem, jednego tylko posła wybierać mają, tedy jedno z tych miejsc, jako główne wyborcze miejsce ustanowionem być ma.

Ustanowienie głównych miejsc wyborczych i uwiadomienie o nich, dzieje się przez namiestnika, z uwzględnieniem tak położenia jak stosunkowej ważności onychże.

§. 34. Dla wyborów gmin wiejskich wyznaczyć należy więcej miejsc wyborczych. Przytem za prawidło służyć ma, iż miejsca wyborcze zgadzać się mają z siedliskami nowo-uorganizowanych sądów i starostw powiatowych.

Oznaczenie głównych miejsc wyborczych i uwiadomienie o nich dzieje się także przez namiestnika, z dokładnem wyszczególnieniem gmin, każdemu wyborczemu miejscu przydzielonych.

Głównem wyborczem miejscem całego powiatu jest urzędowe siedlisko starostwa powiatowego.

Miejsca wyborcze i główne miejsce wyborcze powiatu morawskich enklawów oznaczy namiestnik Morawii zgodnie z namiestnikiem Szląska.

VI. O komisyach wyborczych.

§. 35. Do kierowania czynnością wyborczą będą własne komisye wyborcze ustanowione.

§. 36. Komisya wyborcza najwyżej opodatkowanych składa się z siedmiu osób, przez najwyżej opodatkowanych wyborców, na dniu wyboru z grona tychże wybranych, które prezydującego i pisarza z pomiędzy siebie wybrać mają.

Te wybory odbywają się za pomocą kartek wyborczych względną obecnych większością.

Cesarski komisarz, przez namiestnika naznaczony, takową wyborczą czynnością kierować i na posiedzeniach komisyi, jako też na zgromadzeniach wyborczych zasiadać ma.

§. 37. Dla każdego z miejsc, w §fie 3. namienionych, i dla każdego z trzech powiatów wyborczych miasta Berna utworzona będzie komisya wyborcza.

Komisya wyborcza w Bernie i komisya wyborcza w miście Ołomuńcu i Igławie składają się z burmistrza lub zastępcy, przez niego oznaczonego, z członków przełożeństwa gminy po trzech przez onego przyzwanych, i z trzech innych przez namiestnika naznaczonych, z onychże miast, prawo wyboru mających.

welche wegen einer anderen Gesetzübertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

§. 29. Wer nach den Bestimmungen der vorausgehenden Paragraphe wählbar ist, kann von jeder Wählerclasse, auch wenn er nicht dazu gehört, und in jedem Wahlbezirke, auch wenn er nicht in demselben wohnhaft ist, als Landtagsabgeordneter gewählt werden.

§. 30. Stellvertreter der Landtagsabgeordneten dürfen nicht gewählt werden.

V. Von den Wahlorten.

§. 31. Für die einzelnen Wahlbezirke werden behufs der Abstimmung besondere Wahlorte bestimmt.

§. 32. Der Wahlort für die Höchstbesteuerten ist Brünn, als Hauptstadt des Landes.

§. 33. Als Wahlorte für die im §. 3. aufgezählten Wahlbezirke haben die eben daselbst benannten Städte und Märkte zu gelten.

Haben zwei oder mehrere Ortschaften zusammen nur Einen Abgeordneten zu wählen, so ist eine dieser Ortschaften als Hauptwahlort zu bestimmen.

Die Bezeichnung und Bekanntgebung der Hauptwahlorte geschieht mit Rücksicht auf die Lage und verhältnissmässige Bedeutsamkeit derselben durch den Statthalter.

§. 34. Für die Wahlen der Landgemeinden sind mehrere Wahlorte zu bestimmen. Dabei hat als Regel zu gelten, dass die Wahlorte mit den Sitzen der neuorganisirten Gerichte und Bezirkshauptmannschaften zusammenzutreffen haben.

Die Bezeichnung und Bekanntgebung der Wahlorte geschieht gleichfalls vom Statthalter mit genauer Angabe der jedem Wahlorte zugewiesenen Gemeinden.

Hauptwahlort des ganzen Bezirkes ist der Amtssitz der Bezirkshauptmannschaft.

Die Wahlorte und den Hauptwahlort des Bezirkes der mährischen Enclaven hat der Statthalter von Mähren im Einvernehmen mit dem von Schlesien zu bestimmen.

VI. Von den Wahlcommissionen.

§. 35. Zur Leitung der Wahlhandlung werden eigene Wahlcommissionen gebildet.

§. 36. Die Wahlcommission der Höchstbesteuerten besteht aus sieben von den höchstbesteuerten Wählern am Tage der Wahl aus ihrer Mitte gewählten Personen, die den Vorsitzenden und Schriftführer unter sich selbst zu wählen haben.

Diese Wahlen geschehen mittelst Stimmzetteln und mit relativer Majorität der Anwesenden.

Ein vom Statthalter bestimmter landesfürstlicher Commissär hat diesen Wahlact zu leiten und den Sitzungen der Commission, so wie den Wahlversammlungen beizuwohnen.

§. 37. Für jeden der Wahlbezirke der im §. 3 benannten Orte und für jeden der drei Wahlbezirke der Stadt Brünn wird eine Wahlcommission gebildet.

Die Wahlcommission in der Stadt Brünn und die Wahlcommission in der Stadt Olmütz und Iglau besteht aus dem Bürgermeister, oder dem von ihm bestimmten Stellvertreter, aus je drei von ihm beigezogenen Mitgliedern des Gemeindevorstandes und aus je drei anderen vom bestimmten Wahlberechtigten jener Städte.

W innych miejscach składa się komisya wyborcza z burmistrza, z dwóch członków przełożeństwa gminy i z dwóch przez starostę powiatowego naznaczonych miejscowych, mających prawo wyboru.

Burmistrzowie są prezydujący miejscowych komisyi wyborczych; pisarze z pośród nich wybierają się.

Przy posiedzeniach komisyi i zgromadzeniach wyborczych zasiadać mają komisarze cesarscy.

§. 38. Dla wyborów gmin wiejskich złożona będzie w każdem wyborczem miejscu komisya wyborcza.

Każda takowa miejscowa komisya wyborcza składa się, pod przewodnictwem komisarza cesarskiego, z czterech członków, wybranych przez starostę powiatowego z przełożonych gmin, onemu wyborczemu miejscu przekazanych.

Pisarza wybiera komisya z pośród siebie.

§. 39. W celu przedsięwzięcia obliczenia głosów dla całego powiatu wyborczego, utworzoną będzie w każdem głównem miejscu wyborzem (§§. 33. i 34.) główna komisya wyborcza, która pod przewodnictwem komisarza cesarskiego składać się ma z członków miejscowej komisyi wyborczej, i z posłów przez komisye reszty innych miejsc wyborczych powiatu wyborczego po jednemu z ich grona wybranych.

Pisarz miejscowej komisyi wyborczej jest oraz pisarzem głównej komisyi wyborczej.

§. 40. Rozstrzygnienia i uchwały tak miejscowych jak głównych komisyi wyborczych wymagają bezględnej głosujących większości.

§. 41. Komisarze cesarscy, komisyom wyborczym przydani, nie powinni się mieszać do głosowania, bądź przez usuwanie albo odradzanie, bądź przez zalecanie albo przedstawianie pewnych osób, ani też innym jakimbądź sposobem, a przy czynności wyborczej mają czuwać, li tylko nad utrzymaniem spokojności i porządku, niemniej też nad zachowaniem trybu wyborczego, prawnie wskazanego.

§. 42. Podobnie też winni członkowie komisyi wyborczej od wszelkiego wstrzymać się wpływu na głosowanie pojedynczych prawo wyboru mających.

VII. O rozpisaniu wyborów.

§. 43. Wezwanie do przedsięwzięcia wyborów dzieje się z reguły przez rozrządzenia namiestnika, które przynajmniej na ośm dni przed dniem wyboru w powiecie wyborczym powszechnie będą obwieszczone.

Jeżeliby w przypadkach §§fów 74. i 75. musiano powtórzyć wybór z powodu braku potrzebnej głosów większości, tedy wyborcy dotyczącego powiatu przez obwieszczenia starosty powiatowego do wyboru zaproszeni być mają.

Jeżeli miejsca, razem jednego posła wybierać mające w różnych leżą powiatach politycznych, natenczas winien starosta powiatowy głównego miejsca wyborczego wezwać innych starostów powiatowych, z uwiadomieniem tychże o terminie wyboru, nie mniej też o osobach, pod ściślejszy wybor wziąć się mających (§. 74.), aby rozpisali wybory w powiatach dotyczących

In den übrigen Orten besteht die Wahlcommission aus dem Bürgermeister, aus zwei Mitgliedern des Gemeindevorstandes und aus zwei vom Bezirkshauptmanne bestimmten Wahlberechtigten des Ortes.

Die Bürgermeister sind die Vorsitzenden der Orts-Wahlcommissionen; die Schriftführer werden aus ihrer Mitte gewählt.

Den Sitzungen der Commissionen und den Wahlversammlungen haben landesfürstliche Commissäre beizuwohnen.

§. 38. Für die Wahlen der Landgemeinden wird in jedem Wahlorte eine Wahlcommission zusammengesetzt.

Jede solche Orts-Wahlcommission besteht unter dem Vorsitze eines landesfürstlichen Commissärs aus vier Mitgliedern, welche vom Bezirkshauptmanne aus den Vorstehern der jenem Wahlorte zugewiesenen Gemeinden gewählt werden.

Den Schriftführer wählt die Commission aus ihrer Mitte.

§. 39. Um die Stimmzählung für den ganzen Wahlbezirk vorzunehmen, wird in jedem Hauptwahlorte (§§. 33, 34) eine Hauptwahlcommission gebildet, welche unter dem Vorsitze eines landesfürstlichen Commissärs aus den Mitgliedern der Wahlcommission des Ortes, und aus je Einem von den Commissionen der übrigen Wahlorte des Wahlbezirkes aus ihrer Mitte gewählten Abgeordneten zu bestehen hat.

Der Schriftführer der Wahlcommission des Ortes ist auch Schriftführer der Hauptwahlcommission.

§. 40. Zu den Entscheidungen und Beschlüssen der Orts- und Hauptwahlcommissionen ist die absolute Stimmenmehrheit erforderlich.

§. 41. Die den Wahlcommissionen beigegebenen landesfürstlichen Commissäre haben sich weder durch Zurückweisung oder Abmahnung, noch durch Empfehlung oder Vorschlag bestimmter Personen, noch auf irgend eine andere Weise in die Abstimmung einzumischen, und bei der Wahlhandlung nur allein die Aufrechthaltung der Ruhe und Ordnung und die Befolgung des gesetzlich bestimmten Wahlmodus wahrzunehmen.

§. 42. Eben so haben die Mitglieder der Wahlcommission sich jedes Einflusses auf die Stimmgebung der einzelnen Wahlberechtigen zu enthalten.

VII. Von der Wahlausschreibung.

§. 43. Die Aufforderung zur Vornahme der Wahl geschieht in der Regel durch Erlässe des Statthalters, welche wenigstens acht Tage vor dem Wahltage in dem Wahlbezirke allgemein bekannt gemacht werden.

Wenn in den Fällen der §§. 74 und 75 eine Wahl wegen Abgang der erforderlichen Stimmenmehrheit wiederholt werden muss, sind die Wähler des betreffenden Bezirkes durch Kundmachungen des Bezirkshauptmannes zur Wahl einzuladen.

Sind Orte, welche zusammen Einen Abgeordneten zu wählen haben, in verschiedenen politischen Bezirken gelegen, so hat der Bezirkshauptmann des Hauptwahlortes die übrigen Bezirkshauptmänner unter Bekanntgebung des Wahltermines und der in die engere Wahl zu bringenden Personen (§. 74) zur Wahlausschreibung in den betreffenden Bezirken aufzufordern.

W morawskich enklawach, w księstwie Szląsku leżących, ma obwieszczenie przedsięwziąć szląski starosta powiatowy, w którego powiecie morawskie enklawy leżą, za wezwaniem namiestnika margrabstwa Morawii.

§. 44. W rozpisaniu wyborów oznaczyć należy dzień wyborów, godzinę rozpoczęcia i czas trwania czynności wyborczej, tudzież miejsca, w których głosowanie odbyć się ma.

W kartach legitymacyjnych, po obwieszczonem rozpisaniu wyborów, pojedynczym wyborcom doręczyć się mających (§. 26.), umieścić należy oznaczenie czasu i miejsca tego aktu wyborczego, w którym dotyczący wyborca udział mieć powinien.

§. 45. Rozpisanie powszechnych wyborów dla sejmu krajowego w sposób następny odbyć się ma: najprzód wybrani będą posłowie gmin wiejskich, potem posłowie miast i miasteczek targowych, a nakoniec posłowie najwyżej opodatkowanych, tudzież przedsięwzięte być winny wybory każdej z pierwszych dwu klas wyborców w całym kraju w jednym a tym samym dniu.

VIII. O czynności wyborczej.

A. Ogólne postanowienia.

§. 46. W dniu wyboru o godzinie wyznaczonej i na przeznaczonem ku temu miejscu zgromadzenia, rozpocznie się czynność wyborcza, bez względu na liczbę zgromadzonych wyborców, ukonstytuowaniem komisyi wyborczej, która odebrać ma listy wyborców i przygotowane wykazy głosowania.

§. 47. Oprócz komisyi wyborczej, cesarskiego komisarza i do głosowania uprawnionych, nikomu nie jest niedozwolony przystęp do miejscowości, gdzie się wybór odbywa.

Tylko w pierwszych dwóch godzinach po rozpoczęciu czynności wyborczej, kandydaci wyborczy, jako takowi u wyborczej komisyi meldujący się, do miejsca zgromadzenia przypuszczonymi być, i za przyzwoleniem wyborców głos zabierać mogą.

Po upływie tych dwu godzin, albo jeszcze pierwej, jeżeli tego zgromadzenie wyborcze żąda, albo gdy już nikt z kandydatów głosu nie zabiera, głosowanie przedsięwziętem być ma.

Przed rozpoczęciem tegoż, kandydatów do odstąpienia nakłonić należy.

Wyborcy, którzy po rozpoczęciu głosowania nadejdą, zgłaszają się do komisyi wyborczej i mogą brać udział w niezamkniętem jeszcze głosowaniu.

§. 48. Jeżeli kto przed rozpoczęciem głosowania zarzuty czyni przeciw uprawnieniu wyborczemu jakiej osoby, na liście wyborców umieszczonej, i utrzymuje, że od chwili sporządzenia list wyborców osoba ta którego z warunków, do prawa wyboru wymaganych, pozbawioną została, komisya wyborcza natychmiast rzecz tę rozstrzyga, nie dozwalając żadnego rekursu.

§. 49. Prezydujący komisyi wyborczej zgromadzonym wyborcom w krótkiej przemowie przywiedzie na pamięć treść §§fów 27—29. ustawy wyborczej, co

In den im Herzogthume Schlesien gelegenen mährischen Enclaven hat der schlesische Bezirkshauptmann, in dessen Bezirk die mährischen Enclaven gelegen sind, über Aufforderung des Statthalters der Markgrafschaft Mähren die Kundmachung vorzunehmen.

§. 44. Die Wahlausschreibung hat den Tag der Wahlen, die Stunde des Beginnes und die Dauerzeit der Wahlhandlung, so wie die Orte, wo die Stimmgebung stattzufinden hat, zu enthalten.

In die nach kundgemachter Wahlausschreibung den einzelnen Wählern zuzustellenden Legitimationskarten (§. 26) ist die Zeit- und Ortsbestimmung jenes Wahlactes, an welchem der betreffende Wähler theilzunehmen hat, einzutragen.

§. 45. Die Ausschreibung allgemeiner Wahlen für den Landtag hat in der Art zu geschehen, dass zuerst die Abgeordneten der Landgemeinden, dann die Abgeordneten der Städte und Märkte, und endlich die Abgeordneten der Höchstbesteuerten gewählt, und dass die Wahlen jeder der beiden ersteren Wählerclassen im ganzen Lande an dem nämlichen Tage vorgenommen werden.

VIII. Von der Wahlhandlung.

A. Allgemeine Bestimmungen.

§. 46. An dem Tage der Wahl zur festgesetzten Stunde, und in dem dazu bestimmten Versammlungsorte wird die Wahlhandlung, ohne Rücksicht auf die Zahl der erschienenen Wähler mit der Constituirung der Wahlcommission begonnen, welche die Wählerlisten und die vorbereiteten Abstimmungsverzeichnisse zu übernehmen hat.

§. 47. Ausser der Wahlcommission, dem landesfürstlichen Commissär und den Stimmberechtigten ist Niemanden der Zutritt in die Räumlichkeit, in welcher die Wahl vorgenommen wird, gestattet.

Nur in den ersten zwei Stunden nach dem Beginne der Wahlhandlung dürfen Wahlcandidaten, die sich als solche bei der Wahlcommission melden, in den Versammlungsort zugelassen werden, und mit Zustimmung der Wähler sprechen.

Nach Ablauf der zwei Stunden, oder noch früher, wenn es die Wahlversammlung begehrt oder kein Candidat mehr zu sprechen hat, ist die Abstimmung vorzunehmen.

Vor dem Beginne derselben werden die Candidaten zum Abtreten veranlasst.

Wähler, welche nach dem Anfange der Abstimmung eintreffen, melden sich bei der Wahlcommission und können an den noch nicht geschlossenen Abstimmungen theilnehmen.

§. 48. Wenn Jemand vor dem Beginne der Abstimmung gegen die Wahlberechtigung einer in der Wählerliste aufgeführten Person Einsprache erhebt und behauptet, dass bei ihr seit der Anfertigung der Wählerlisten ein Erforderniss des Wahlrechtes weggefallen sei, so wird darüber von der Wahlcommission sogleich und ohne Zulassung eines Recurses entschieden.

§. 49. Der Vorsitzende der Wahlcommission hat in einer kurzen Anrprache den versammelten Wählern den Inhalt der §§. 27 — 29 der Wahlordnung über die zur Wählbar-

do przedmiotów, do obieralności wymaganych, wyjaśni im tryb przy głosowaniu i obliczeniu głosów i napomni ich, aby wota swoje składali wedle wolnego przekonania, bez wszelkich samolubnych względów pobocznych, a to w ten sposób, jaki wedle najsumienniejszego swego przeświadczenia poczytują za najstósowniejszy dla dobra powszechnego.

§. 50. Samo głosowanie tem się rozpoczyna, iż członkowie komisyi wyborczej, o ile są do wyboru uprawnieni, swe wota składają.

Następnie jeden z członków komisyi wyborczej, wzywać będzie wyborców do składania wotów w tym kolejnym porządku, w którym ich imiona na liście wyborców są umieszczone.

Mający prawo do wyboru, którzy po zawołaniu ich po nazwisku do zgromadzenia wyborczego przychodzą, wota swe składać będą dopiero po odczytaniu całej listy wyborców.

§. 51. Każdy mający prawo do głosowania przystępuje z reguły sam do stołu, stojącego między komisyą wykorczą a zgromadzeniem wyborczem, i przy oddaniu swojej karty legitymacyjnej, głośno i wyraźnie i z dokładnem oznaczeniem tę osobę nazwie, którą sobie posłem mieć życzy do sejmu krajowego.

Jeżeli na jeden powiat wyborczy dwóch lub więcej przypada posłów, tedy wyborca tyle nazwisk wymieni, ile ma być posłów wybranych.

§. 52. Wyborcy niemowi, mogą wyjątkowo na piśmie składać wyborcze swe wota, które w ich obecności, przez jednego z członków komisyi wyborczej muszą być odczytane.

§. 53. Jeżeli przy głosowaniu zachodzą wątpliwości względem identyczności (tożsamości) wyborcy, kartą legitymacyjną opatrzonego, tedy o tem, natychmiast komisya wyborcza rozstrzyga, niedozwalając rekursu.

§. 54. Każde ustne głosowanie i każde piśmienne wotum wyborcy, do piśmiennego głosowania uprawnionego, wciągnione zostanie wraz z nazwiskiem wyborcy w przygotowane na to rubryki wykazu głosowania, w dwóch egzemplarzach sporządzonego.

Wciąganiem takowem do jednego z wykazów zajmuje się pisarz komisyi wyborczej, a równocześnie inny członek komisyi do drugiego wykazu, stanowiącego kontrolę wciągnienia, jako lista odpowiednia.

§. 55. Wota wyborcze, dane dla mającego być wybranym, albo pod warunkami albo z załączeniem poleceń nie są ważne.

§. 56. Względem ważności lub nieważności pojedynczych wotów wyborczych rozstrzyga natychmiast komisya wyborcza, bez przypuszczenia rekursu.

§. 57. Głosowanie musi z reguły w każdem miejscu w ciągu dnia, do wyborów przeznaczonego, być rozpoczęte i ukończone.

Jeżeliby zaś zachodziły okoliczności, przeszkodne rozpoczęciu, postępowi lub ukończeniu wyboru, może być czynność wyborcza przez komisyę na następny dzień odroczona lub przedłużona za przyzwoleniem komisarza cesarskiego, który o tem natychmiast staroście powiatowemu lub namiestnikowi donieść ma.

keit erforderlichen Eigenschaften gegenwärtig zu halten, ihnen den Vorgang bei der Abstimmung und Stimmzählung zu erklären und sie zu ermahnen, ihre Stimmen nach freier Ueberzeugung ohne alle eigennützige Nebenrücksichten und in der Art abzugeben, wie sie es nach ihrem besten Wissen und Gewissen für das allgemeine Wohl am zuträglichsten halten.

§. 50. Die Abstimmung selbst beginnt damit, dass die Mitglieder der Wahlcommission, in so ferne sie wahlberechtigt sind, ihre Stimmen abgeben.

Hierauf werden durch ein Mitglied der Wahlcommission die Wähler in der Reihenfolge, wie ihre Namen in der Wählerliste eingetragen sind, zur Stimmgebung aufgerufen.

Wahlberechtigte, die nach geschehenem Aufrufe ihres Namens in die Wahlversammlung kommen, haben erst, wenn die ganze Wählerliste durchgelesen ist, ihre Stimmen abzugeben.

§. 51. Jeder zur Abstimmung Berechtigte tritt in der Regel persönlich an den zwischen der Wahlcommission und der Wahlversammlung aufgestellten Tisch, und nennt unter Abgabe seiner Legitimationskarte mit lauter und vernehmlicher Stimme und mit genauer Bezeichnung jene Person, die nach seinem Wunsche Abgeordneter zum Landtage werden soll.

Entfallen auf einen Wahlbezirk zwei oder mehrere Abgeordnete, so hat der Wähler so viele Namen zu nennen, als Abgeordnete zu wählen sind.

§. 52. Ausnahmsweise können Wähler, welche stumm sind, schriftliche Wahlzettel überreichen, welche in ihrer Gegenwart von einem Mitgliede der Wahlcommission vorgelesen werden müssen.

§. 53. Wenn sich bei der Stimmgebung über die Identität eines mit der Legitimationskarte versehenen Wählers Anstände ergeben, so entscheidet darüber sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung eines Recurses.

§. 54. Jede mündliche Abstimmung und jeder Stimmzettel eines zur schriftlichen Abstimmung berechtigten Wählers wird in die hierzu vorbereiteten Rubriken des zweifachen Abstimmungsverzeichnisses neben dem Namen des Wählers eingetragen.

Die Eintragung besorgt in dem einen Verzeichnisse der Schriftführer der Wahlcommission und gleichzeitig ein anderes Commissionsmitglied in dem zweiten Verzeichnisse, welches als Gegenliste die Controlle der Eintragung bildet.

§. 55. Wahlstimmen, die unter Bedingungen oder mit Beifügung von Aufträgen an den zu Wählenden abgegeben werden, sind ungiltig.

§. 56. Ueber die Giltigkeit oder Ungiltigkeit einzelner Wahlstimmen entscheidet sogleich die Orts-Wahlcommission ohne Zulassung des Recurses.

§. 57. Die Stimmgebung muss in der Regel in jedem Orte im Laufe des zur Wahl bestimmten Tages begonnen und vollendet werden.

Treten aber Umstände ein, welche den Anfang, Fortgang oder die Beendigung der Wahl verhindern, so kann die Wahlhandlung von der Commission mit Zustimmung des landesfürstlichen Commissärs, der davon sogleich dem Bezirkshauptmanne oder dem Statthalter die Anzeige zu machen hat, auf den nächstfolgenden Tag verschoben oder verlängert werden.

Uwiadomienie o tem dla wyborców, dzieje się sposobem w miejscu zwyczajnym.

§. 58. Jeżeli wszyscy wyborcy wota swoje złożyli, lub jeżeli termin dnia wyboru do głosowania wyznaczony upłynął, a żaden się już wyborca nie zgłosił, ma prezydujący komisyi wyborczej oświadczyć głosowanie jako zamknięte, podwójny głosowania wykaz ma być przez komisyę wyborczą i przez cesarskiego komisarza podpisany, a dalsze głosowanie przed ukończeniem skrutynowania nie będzie dozwolonem.

§. 59. Po zamkniętem głosowaniu w zgromadzeniach wyborczych najwyżej opodatkowanych, tudzież miast Berna, Ołomuńca, Igławy, Nikolsburga, Neutitschein, Sternberg, Prosnitz, Znajm, natychmiast do obliczenia głosów przystąpi się, a jeżeli potrzebna liczba posłów należycie wybraną została, protokół, względem czynności wyborczej prowadzony, ma być zamknięty, przez członków komisyi i przez komisarza cesarskiego podpisany, z załączeniem tak wykazów głosowania jak list obliczenia głosów zapieczętowany, nareście napisem treść wyrażającym opatrzony, cesarskiemu komisarzowi do przesłania go do namiestnika oddany.

§. 60. W zgromadzeniach wyborczych reszty innych miejsc wyborczych po ukończeniu głosowania, protokół wyborczy zamknięty, przez komisyę i cesarskiego komisarza podpisany, z załączeniem wykazów głosowania przez miejscową komisyę wyborczą i cesarskiego komisarza zapieczętowany, będzie przesłany przez członka, wybranego przez komisyę wyborczą z grona swego, do głównej komisyi wyborczej, która obliczenie głosów przedsięwziąć ma.

§. 61. W przypadkach powyższego paragrafu, gdy zebranie głosów nie może bezpośrednio po głosowaniu być przedsiewzietem, musi termin do przedsięwzięcia obliczenia głosów w ten sposób być wyznaczony, ażeby do czasu wyznaczonego protokoły wyborcze pojedynczych miejsc wyborczych z pewnością mogły być nadesłane do głównego miejsca wyborczego.

§. 62. W przypadkach §. 60. względem aktu zebrania głosów, przy którym wyborcy mają prawo być obecnymi, będzie osobny protokół prowadzony, który, jako i obie listy obliczenia głosów, przez dwóch członków komisyi prowadzone, przez główną komisyę wyborczą podpisane, i wraz z temi listami obliczenia głosów i z nadesłanemi ze strony pojedynczych miejsc wyborczych protokołami i głosowania wykazami, zapieczętowane i napisem, treść krótko wyrażającym opatrzone, cesarskiemu komisarzowi oddane być mają.

§. 63. W razie równości głosów we wszystkich przypadkach rozstrzyga los, który przez prezydującego komisyi wyborczej wyciągnięty być ma.

§. 64. Po ukończonem głosów obliczeniu, prezydujący komisyi wyborczej oznajmia natychmiast rezultat onegoż.

B. Szczególne postanowienia.

1. Względem wyboru najwyżej opodatkowanych.

§ 65. Posłowie najwyżej opodatkowanych w ten sposób będą wybierani, iż

a) dwunastu z całego grona zgromadzonych wyborców, a

b) po dziewięciu z wyborców każdego z obudwóch obwodów z osobna będzie wybranych.

Die Bekanntmachung darüber hat für die Wähler auf ortsübliche Weise zu geschehen.

§. 58. Haben alle Wähler ihre Stimmen abgegeben, oder ist die zur Abstimmung festgesetzte Zeit des Wahltages verflossen, ohne dass sich noch ein Wähler meldet, so ist von dem Vorsitzenden der Wahlcommission die Stimmgebung für geschlossen zu erklären, das zweifache Abstimmungsverzeichniss von der Wahlcommission und dem landesfürstlichen Commissär zu unterzeichnen, und keine weitere Stimmgebung vor geschehener Scrutinirung zulässig.

§. 59. Nach geschlossener Stimmgebung wird in den Wahlversammlungen der Höchstbesteuerten und der Städte Brünn, Olmütz, Iglau, Nicolsburg, Neutitschein, Sternberg, Prossnitz, Znaim sogleich zur Stimmzählung geschritten und wenn die erforderliche Anzahl Abgeordneter gehörig gewählt ist, das über die Wahlhandlung geführte Protokoll geschlossen, von den Commissionsmitgliedern und dem landesfürstlichen Commissär unterschrieben, und unter Anschluss der Abstimmungsverzeichnisse und Stimmzählungslisten versiegelt, und mit einer den Inhalt bezeichnenden Aufschrift versehen, dem landesfürstlichen Commissär zur Einsendung an den Statthalter übergeben.

§. 60. In den Wahlversammlungen der übrigen Wahlorte wird nach dem Schlusse der Stimmgebung das Wahlprotokoll geschlossen, von der Commission und dem landesfürstlichen Commissär unterfertigt, unter Anschluss der Abstimmungsverzeichnisse von der Orts-Wahlcommission und dem landesfürstlichen Commissär versiegelt, und durch ein, von und aus der Wahlcommission gewähltes Mitglied an die Hauptwahlcommission abgesendet, welche die Stimmzählung vorzunehmen hat.

§. 61. In den Fällen des vorigen Paragraphes, wo die Scrutinirung nicht unmittelbar nach der Abstimmung vorgenommen werden kann, muss der Termin zur Vornahme der Stimmzählung in solcher Weise bestimmt werden, dass bis zu demselben die Wahlprotokolle der einzelnen Wahlorte zuversichtlich im Hauptwahlorte eingelangt seyn können.

§. 62. In den Fällen des §. 60 wird über den Scrutinirungsact, welchem die Wähler beizuwohnen berechtiget sind, ein besonderes Protokoll geführt, welches, so wie die beiden von zwei Commissionsgliedern geführten Stimmzählungslisten von der Hauptwahlcommission zu unterzeichnen, und sammt diesen Stimmzählungslisten und den von den einzelnen Wahlorten eingelangten Protokollen und Abstimmungs-Verzeichnissen versiegelt, und mit einer den Inhalt kurz bezeichnenden Ueberschrift versehen, dem landesfürstlichen Commissär zu übergeben sind.

§. 63. Bei Gleichheit der Stimmen entscheidet in allen Fällen das Loos, welches von dem Vorsitzenden der Wahlcommission zu ziehen ist.

§. 64. Nach vollendeter Stimmzählung wird das Resultat von dem Vorsitzenden der Wahlcommission sogleich bekannt gegeben.

B. Besondere Bestimmungen.

1. Für die Wahl der Höchstbesteuerten.

§. 65. Die Abgeordneten der Höchstbesteuerten werden in der Art gewählt, dass:

a) zwölf Abgeordnete von der gesammten Wahlversammlung, dann

b) je neun von den Wählern jedes der beiden Kreise für sich gewählt werden.

§. 66. W celu wyboru (§. 65. ad *b*) tworzy się dwa oddziały z obecnych wyborców najwyżej opodatkowanych.

Każdy wyborca wporządkowanym zostanie w oddział tego obwodu, w którym najwyżej opodatkowany przedmiot jego jest położony.

Najwyżej opodatkowani wyborcy z morawskich enklawów w Szląsku wporządkowani będą w oddział obwodu Ołomunieckiego.

§. 67. Każdy wyborca winien tyle osób wymienić, ile posłów ma być wybranych.

Komisya wyborcza postanowić winna, czy dla wszystkich spólnie, (§. 65. ad *a*) i dla onych, przez oba oddziały kraju (§. 65. ad *b*) wybrać się mających posłów, jeden tylko akt głosowania ma być przedsięwzięty, lub też, czy wybór odbyć się powinien w trzech po sobie następujących głosowaniach, w ten sposob, iż każdy wotujący w każdem spólnem głosowaniu, po cztery, a w każdem zaś głosowaniu w oddziałach, po trzy osoby wymienić ma.

§. 68. Po ukończonym spólnym wyborze (§. 65. ad *a*) przedsięwziętym będzie wybor w obudwóch oddziałach.

Los stanowi porządek kolejny, w którym oddziały wota swe oddawać mają; dopiero, gdy oznaczony przez los oddział pierwszy wszystkich swych posłów wybrał, wolno do głosowania przystąpić oddziałowi drugiemu.

§. 69. Rezultaty wyborcze każdego głosowania aktu zostaną na zgromadzeniu wyborczem obwieszczone.

Głosy, przy późniejszem głosowaniu którego oddziału przypadajace na posła, już wybranego, nie są ważne.

§. 70. Do ważności wyboru, potrzeba bezwzględnej głosów większości.

Jeżeli przy jednym głosowania akcie, dla tego lub owego wybrać się mającego posła, taka głosów większosć do skutku nie przyjdzie, natenczas powtórne skrutynium przedsięwziać, a na przypadek, gdyby i przy takowem nie znalazła się potrzebna większość, do ściślejszego wyboru przystąpić należy.

§. 71. Przy ściślejszym wyborze mają się wyborcy do owych ograniczać osób, które przy powtórnem skrutynium względnie najwięcej uzyskały głosów po tych, które bezwzględną większość otrzymały.

W razie równości głosów, rozstrzyga los, kto przy trzeciem głosowaniu ma być uwzględnionym.

Liczba osób, do ściślejszego wyboru wprowadzić się mających, wynosi zawsze dwa razy tyle, co liczba posłów, wybrać się jeszcze mających.

Każdy głos, przypadający osobie, przy trzeciem skrutynium do ściślejszego wyboru nie wprowadzonej, za nieważny ma być uważany.

Jeżeliby przy ściślejszym wyborze równość głosów wypadła, tedy los rozstrzyga.

2. Dla wyborów miast i miasteczek targowych.

§. 72. Każdy w głosowaniu udział mający do wyboru uprawniony trzech powiatów wyborczych miasta Berna, tudzież każdy do wyboru uprawniony miast Ołomuńca i Igławy ma przy głosowaniu dwie wymienić osoby.

§. 66. Zum Behufe der Wahl (§. 65 ad b) werden zwei Abtheilungen aus den versammelten Höchstbesteuerten gebildet.

Jeder Wähler wird in die Abtheilung jenes Kreises eingereiht, in welchem sein höchstbesteuertes Object gelegen ist.

Die höchstbesteuerten Wähler aus den mährischen Enclaven in Schlesien sind in die Abtheilung für den Olmützer Kreis einzureihen.

§. 67. Jeder Wähler hat so viele Personen zu benennen, als Abgeordnete zu wählen sind.

Die Wahlcommission hat zu bestimmen, ob für sämmtliche gemeinschaftlich (§. 65 ad a) und für die von den beiden Abtheilungen des Landes (§. 65 ad b) zu wählenden Abgeordneten nur je Ein Abstimmungsact vorzunehmen sei, oder ob die Wahl in je drei auf einander folgenden Abstimmungsacten in der Art stattfinden soll, dass jeder Stimmgebende bei jeder gemeinschaftlichen Abstimmung vier, und bei jeder Abstimmung in den Abtheilungen drei Personen zu benennen hat.

§. 68. Nach Beendigung der gemeinschaftlichen Wahl (§. 65 ad a) ist die Wahl in den beiden Abtheilungen vorzunehmen (§. 66).

Das Loos bestimmt die Reihenfolge, in welcher diese Abtheilungen zur Abstimmung zu schreiten haben; nur wenn die durch das Loos bestimmte erste Abtheilung alle ihre Abgeordneten gewählt hat, darf die zweite zur Abstimmung schreiten.

§. 69. Die Wahlresultate eines jeden Abstimmungsactes werden der Wahlversammlung bekannt gegeben.

Stimmen, welche bei der späteren Abstimmung einer Abtheilung auf einen bereits gewählten Abgeordneten fallen, sind als ungültig anzusehen.

§. 70. Zur Giltigkeit der Wahl ist die absolute Mehrheit der Stimmenden nothwendig.

Kommt bei einem Abstimmungsacte für einen oder den andern zu wählenden Abgeordneten keine solche Stimmenmehrheit zu Stande, so wird ein zweites Scrutin vorgenommen und falls auch bei diesem nicht die nöthige Mehrheit sich herausstellt, zu der engeren Wahl geschritten.

§. 71. Bei der engeren Wahl haben die Wähler sich auf jene Personen zu beschränken, die beim zweiten Scrutin nach denjenigen, welche die absolute Mehrheit erlangten, die relativ meisten Stimmen für sich hatten.

Bei Stimmengleichheit wird durch das Loos entschieden, wer bei der dritten Abstimmung berücksichtigt werden darf

Die Zahl der in die engere Wahl zu bringenden Personen ist immer die doppelte von der Zahl der noch zu wählenden Abgeordneten.

Jede Stimme, welche beim dritten Scrutin auf eine nicht in die engere Wahl gebrachte Person fällt, ist als ungiltig zu betrachten.

Ergibt sich bei der engeren Wahl Stimmengleichheit, so entscheidet das Loos.

2. Für die Wahlen der Städte und Märkte.

§. 72. Jeder an der Abstimmung Theil nehmende Wahlberechtigte der drei Wahlbezirke der Stadt Brünn, dann jeder Wahlberechtigte der Städte Olmütz und Iglau hat bei der Stimmgebung zwei Personen zu benennen.

Do ważności wyboru, potrzeba bezwzględnej danych głosów większości.

Każdy swój głos dający, wezwanym być ma, aby się, o późniejszej dnia godzinie, znowu znajdował na miejscu zgromadzenia dla złożenia na nowo wotum swego w razie potrzeby.

Co do wyborów ściślejszych, do których przystąpić należy, jeżeli przy pierwszych dwóch głosowaniach nie otrzymano potrzebnej głosów większości, obowiązują zawarte w §fie 71. postanowienia.

§. 73. Wybory miast Prosnitz, Nikolsburg, Neutitschein, Sternberg, Znajm, przedsięwzięte będą podług przepisu poprzedniego, z tą tylko różnicą, iż każdy wyborca jednę tylko wymieni osobę.

§. 74. Dla reszty w §fie 3. wyszczególnionych miejsc, będzie obliczenie głosów przedsięwziętem przez główną komisyę wyborczą (§. 39.), której pod pieczęcią oddać należy (§. 60.) protokoły wyborcze i wykazy głosowania, za poświadczeniem odebrania.

Głosy, dane w pojedynczych miejscach wyborczych, będą razem zliczone.

Do ważności wyborów dostateczna jest względna większość przynajmniej jednej trzeciej części głosujących.

Jeżeli w pierwszem skrutynium taka głosów większość do skutku nie przyjdzie, tedy w przeciągu terminu, przez starostę powiatowego najmniej na trzy a najdalej, na ośm dni wyznaczonego, w każdem miejscu wyborczem na nowo przedsięwziąć się ma głosowanie w ściślejszym wyborze między onemi trzema osobami, które przy pierwszem skrutynium najwięcej głosów otrzymały, a które przez starostę powiatowego wraz z rozpisaniem nowego wyboru, (§. 43.) ogłoszone będą

Jeżeli przy drugiem skrutynium, w głównem miejscu wyborczem przedsięwziętem, pokazuje się równość głosów, natenczas rozstrzyga los.

3. Względem wyborów gmin wiejskich.

§. 75. Względem głosowania przy wyborach gmin wiejskich stanowią postanowienia paragrafu powyższego, z tą różnicą, iż w powiatach wyborczych, w których po dwóch posłów ma być wybranych, każdy wyborca dwie osoby wymienić ma, i że do wyboru ściślejszego, wprowadzone będą, w potrójnej liczbie posłów, wybrać się jeszcze mających, osoby, które przy pierwszem skrutynium najwięcej głosów otrzymały.

IX. O przyjęciu wyboru.

§. 76. Po zamkniętem obliczeniu głosów, ma komisya wyborcza i głosy zbierająca, zawiadomić wybranego o wypadłym na niego wyborze, z tem wezwaniem, aby w ciągu przepisanego czasu oświadczył, czyli przyjmuje wybór, lub nie.

§. 77. Każdy ma prawo nieprzyjąć wypadłego nań wyboru.

§. 78. Jeżeli wybrany jeszcze w dniu wyborów, przed komisyą wyborczą, póki jest zebraną, oświadczy, że wyboru nie przyjmuje, oświadczenie to do protokołu

Zur Giltigkeit der Wahl ist die absolute Mehrheit der abgegebenen Stimmen erforderlich.

Jeder, der seine Stimme abgibt, ist aufzufordern, zu einer späteren Stunde des Tages sich wieder am Versammlungsorte einzufinden, um nöthigenfalls die Stimmgebung erneuern zu können.

Für engere Wahlen, zu welchen, falls bei den ersten zwei Abstimmungen nicht die nöthige Mehrheit zu Stande kam, geschritten werden muss, gelten die im §. 71 enthaltenen Bestimmungen.

§. 73. Die Wahl der Städte Prossnitz, Nikolsburg, Neutitschein, Sternberg, Znaim werden nach der Vorschrift des vorigen Paragraphes nur mit dem Unterschiede vorgenommen, dass jeder Wähler nur Eine Person zu benennen hat.

§. 74. Für die übrigen im §. 3 genannten Orte wird die Stimmzählung von der Hauptwahl-Commission (§. 39), welcher die Wahlprotokolle und Abstimmungsverzeichnisse gegen Empfangsbestätigung versiegelt zu übergeben sind (§. 60), vorgenommen.

Die Stimmen, welche in den einzelnen Wahlorten abgegeben wurden, werden zusammengerechnet.

Zur Giltigkeit der Wahlen genügt die relative Mehrheit von wenigstens einem Drittheile der Abstimmenden.

Kommt eine solche Stimmenmehrheit im ersten Scrutin nicht zu Stande, so ist innerhalb eines vom Bezirkshauptmanne bestimmten Termines von wenigstens drei, und höchstens acht Tagen, an jedem Wahlorte die Abstimmung in engerer Wahl zwischen jenen drei Personen zu erneuern, welche bei dem ersten Scrutin die meisten Stimmen erlangt hatten, und welche vom Bezirkshauptmanne zugleich mit der Ausschreibung der Wahlerneuerung (§. 43) kundzumachen sind.

Zeigt sich bei dem im Hauptwahlorte vorgenommenen zweiten Scrutin eine Stimmengleichheit, so entscheidet das Loos.

3. Für die Wahlen der Landgemeinden.

§. 75. Hinsichtlich der Abstimmung bei den Wahlen der Landgemeinden gelten die Bestimmungen des vorigen Paragraphes mit dem Unterschiede, dass in jenen Wahlbezirken, in welchen zwei Abgeordnete zu wählen sind, jeder Wähler zwei Personen zu benennen hat, und dass in die engere Wahl die beim ersten Scrutin mit den meisten Stimmen betheilten Personen in der dreifachen Anzahl der noch zu wählenden Abgeordneten gebracht werden.

IX. Von der Annahme der Wahl.

§. 76. Nach geschlossener Stimmenzählung hat die Wahl- und Scrutinirungs-Commission den Gewählten von der auf ihn gefallenen Wahl mit der Aufforderung in Kenntniss zu setzen, dass er sich innerhalb der vorgeschriebenen Zeit über die Annahme oder Nichtannahme der Wahl erkläre.

§. 77. Jedermann ist berechtigt, die auf ihn gefallene Wahl abzulehnen.

§. 78. Wird die Erklärung des Gewählten, dass er die Wahl ablehne, am Wahltage selbst vor der Wahlcommission, so lange sie noch versammelt ist, beigebracht, so wird diese

wyborczego wciągniętem zostanie, poczem nowy wybór natychmiast może być przedsięwzięty.

§. 79. W każdym innym razie oświadczenie wybranego musi być namiestnikowi margrabstwa Morawii przesłane w ciągu dni dziesięć, od chwili licząc, w której mu doręczonem zostało, zarządzone przez komisyę wyborczą, uwiadomienie o jego wyborze.

Zaniechanie takiego oświadczenia, równie jak wszelkie przyjęcie pod protestem lub zastrzeżeniem uważane będzie za nieprzyjęcie.

W przypadku nieprzyjęcia, ma namiestnik natychmiast nowy rozporządzić wybór.

§. 80. Jeżeli obieralny w kilku wyborczych powiatach został wybranym, ma podobnież oświadczyć się według przepisu §§fów 78. i 79. względem przyjęcia lub nieprzyjęcia, a w pierwszym razie względem tego, dla którego powiatu wyborczego wybór przyjmuje.

Kto zaś wybór dla jednego powiatu przyjął, nie może go więcej przyjmować dla drugiego powiatu, chociażby później dopiero dowiedział się o wypadłym na niego wyborze, w ostatnim powiecie wyborczym.

Jeżeli dwa lub więcej razy wybrany oświadcza, że przyjmuje, ale nie wymienia powiatu wyborczego, dla którego przyjmuje, tedy przyjęcie za ważne uznaje się dla tego powiatu, w którym pierwej wybranym został, a gdyby tego samego dnia podwójny na niego przypadł wybór, dla tego powiatu, w którym więcej głosów otrzymał.

W razie równości głosów zażądać trzeba wyraźnego oświadczenia wybranego.

§. 81. Wybrany, oświadczając przyjęcie wyboru musi zarazem udowodnić, że posiada własności, jakich do obieralności potrzeba, gdyby to nie było powszechnie już wiadomem.

§. 82. Jeżeli namiestnik ma przed sobą dowody, iż wybrany podług §. 28. od wybieralności wyłączony jest, tedy ów akta wyboru wraz z popartą powodami relacyą, sejmowi krajowemu przedłożyć winien.

§. 83. Gdyby na sejm krajowy wybrane zostały osoby, z powodu zbrodni lub ciężkiego przestępstwa policyjnego, z chciwości zysku wynikłego, lub publiczną obyczajność naruszającego, w inkwizycyi zostające, takowe nie mają prawa do udziału na sejmie krajowym dopóty, dopóki z wyroku sądowego nie wykaże się, czy one podług §. 28. obieralność na sejm krajowy utrzymały, czy też takową utraciły.

X. O wykazaniu i roztrząsaniu wyborów.

§. 84. Namiestnik nakazać ma, aby posłom na sejm krajowy wybranym, wystawiono i doręczono certyfikat wyboru, wyjąwszy przypadki, §§fami 82 i 83. przewidziane.

Certyfikat ten upoważnia wybranego do wstępu na sejm krajowy, i uzasadnia dopóty domniemanie ważności jego wyboru, póki nie zostanie uznanem, że rzecz przeciwnie się ma.

§. 85. Względem ważności wyboru rozstrzyga sejm krajowy w miarę przepisów, w czennej i biernej obieralności, tudzież o postępowaniu przy wyborze, zawartych tak o konstytucyi krajowej jak w ustawie wyborczej.

Przy roztrząsaniu i stanowieniu uchwały służą za podstawę akta wyborcze.

Erklärung in das Wahlprotokoll aufgenommen, und es kann sogleich eine neue Wahl vorgenommen werden.

§. 79. In allen andern Fällen muss die Erklärung des Gewählten binnen zehn Tagen von dem Zeitpuncte an, wo die von Seite der Wahlcommission veranlasste Benachrichtigung von seiner Erwählung ihm zugestellt worden ist, an den Statthalter der Markgrafschaft Mähren abgegeben werden.

Die Unterlassung dieser Erklärung, so wie jede Annahme unter Protest oder Vorbehalt, gilt als Ablehnung.

Im Falle der Ablehnung hat der Statthalter so fort eine neue Wahl zu veranlassen.

§. 80. Wird ein Wahlfähiger in mehreren Wahlbezirken gewählt, so hat er sich gleichfalls nach Vorschrift der §§. 78 und 79 über die Annahme oder Ablehnung, und im ersteren Falle darüber, für welchen Wahlbezirk er die Wahl annehme, zu erklären.

Hat Jemand die Wahl für einen Bezirk angenommen, so kann er die Wahl eines anderen Bezirkes nicht mehr annehmen, auch wenn ihm erst später die im letzteren Wahlbezirke auf ihn gefallene Wahl bekannt wird.

Erfolgt die Annahmserklärung eines zweimal oder mehrfach Gewählten ohne Angabe des Wahlbezirkes, für welchen er annehme, so gilt die Annahme für den Bezirk, in welchem er früher gewählt wurde, und wenn die Doppelwahl am nämlichen Tage stattfand, für den Bezirk, in welchem er mehr Stimmen erhalten hatte.

Bei Stimmengleichheit ist die ausdrückliche Erklärung des Gewählten abzufordern.

§. 81. Mit der Erklärung der Annahme der Wahl hat der Gewählte, in so ferne es nicht notorisch ist, auch die Nachweisung beizubringen, dass er die zur Wählbarkeit erforderlichen Eigenschaften besitze.

§. 82. Liegen dem Statthalter die Nachweise vor, dass ein Gewählter nach §. 28 von der Wählbarkeit ausgeschlossen sei, so hat er die Wahlacten sammt einem motivirten Berichte dem Landtage vorzulegen.

§. 83. Wenn Personen in den Landtag gewählt werden, die wegen eines Verbrechens oder einer aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden schweren Polizeiübertretung in Untersuchung stehen, so haben sie kein Recht, an den Landtagssitzungen Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie nach §. 28 die Wählbarkeit für den Landtag behalten oder verloren haben.

X. Von der Nachweisung und Prüfung der Wahlen.

§. 84. Den in den Landtag gewählten Abgeordneten hat der Statthalter mit Ausnahme der Fälle der §§. 82 und 83 ein Wahlcertificat auszufertigen und zustellen zu lassen.

Dieses Certificat berechtigt den Gewählten zum Eintritte in den Landtag, und begründet in so lange die Vermuthung der Giltigkeit seiner Wahl, bis das Gegentheil erkannt ist.

§. 85. Ueber die Giltigkeit der Wahl entscheidet der Landtag nach Massgabe der bezüglich der activen und passiven Wahlbefähigung, und bezüglich des Verfahrens bei der Wahl in der Landesverfassung und in der Wahlordnung enthaltenen Normen.

Bei der Prüfung und Schlussfassung dienen die Wahlacten zur Grundlage.

§. 86. Akta wyborcze składają się: z protokołu wyboru i obliczenia głosów, ze spisów głosowania i z list głosów obliczenia, które cesarscy komisarze wyborczy namiestnikowi przesłać mają z swemi sprawozdaniami, dotyczącemi toku postępowania przy wyborze, jako też prawnej ważności lub nieważności wyboru, tudzież z reklamacyi i protestów, jeżeliby już jakie przeciw wyborowi założono; a nakoniec z oświadczeń i wykazów, tak co do przyjęcia wyboru, jak co do obieralności przez wybranego przywiedzionych.

§. 87. Reklamacye i protesta przeciw postępowaniu przy pojedynczych wyborach na sejm krajowy, mają być podane najdalej w ciągu dni ośmiu po zagajeniu sejmu krajowego, w przeciwnym bowiem razie nie będzie się na nie żadnej zwracać uwagi.

Porządek sprawowania interesów sejmu krajowego zawiera w sobie postępowanie tegoż przy roztrząsaniu wyborów.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia trzydziestego Grudnia, w roku tysiąc ośmset czterdziestym dziewiątym, Naszego panowania drugim.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Gyulai. Schmerling. Thun. Kulmer.

§. 86. Die Wahlacten bestehen aus dem Wahl- und Scrutinirungs-Protokolle, aus den Abstimmungs-Verzeichnissen und aus den Stimmzählungslisten, welche die landesfürstlichen Wahl-commissäre mit ihren, den Vorgang bei der Wahl und die gesetzliche Giltigkeit oder Ungiltigkeit der Wahl betreffenden Berichten an den Statthalter von Mähren einzusenden haben, ferner aus den gegen die Wahl etwa eingelangten Reclamationen und Protesten, und endlich aus den von dem Gewählten über die Annahme der Wahl und über die Wählbarkeit beigebrachten Erklärungen und Nachweisungen.

§. 87. Reclamationen und Proteste gegen den Vorgang bei einzelnen Landtagswahlen sind längstens innerhalb acht Tagen nach der Eröffnung des Landtages einzubringen, widrigenfalls auf sie keine weitere Rücksicht genommen werden darf.

Das Verfahren des Landtages bei der Prüfung der Wahlen enthält die Geschäftsordnung des Landtages.

So gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am dreissigsten December, im Jahre Eintausend achthundert vierzig neun, Unserer Reiche im zweiten.

Franz Joseph.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Gyulai. Schmerling. Thun. Kulmer.

Franz Joseph